АУДИТЫН ТАЙЛАН

Нэмэлт мэдээлэл авахыг хүсвэл дараах хаягаар харилцана уу:

Дарга, тэргүүлэх аудитор
П.Төвсанаа
Утас:70592439

Аудитын менежер:
Х.Наранцацрал
Утас: 70592225

Ахлах аудитор:
Т.Батсайхан

Аудитор:
Б.Гантуяа
Т.Оюун-Эрдэнэ
Ж.Угтахбаяр

Утас: 70593113

ДУНДГОВЬ АЙМГИЙН ТӨСВИЙН ЕРӨНХИЙЛӨН ЗАХИРАГЧИЙН 2017 ОНЫ САНХҮҮГИЙН НЭГТГЭСЭН ТАЙЛАН

2018 оны 4 дүгээр сар

Агуулга

АУДИТЫН ТАЙЛАН 0

1 Аудитын гэрчилгээ 4

2 Аудитын тайлан 6

2.1 Оршил 6

2.2 Аудит хийх үндэслэл, зорилго, талуудын хүлээх үүрэг, хариуцлага 6

2.3 Аудитын явцад мөрдсөн бодлого, журам, арга зүй, шалгуур үзүүлэлт 7

2.4 Байгууллагын зорилго, үйл ажиллагаа, хууль, эрх зүйн орчин 7

2.5 Нягтлан бодох бүртгэлийн бодлого, үйл ажиллагаа болон дотоод хяналттай холбоотой хүчин зүйлсийн үнэлгээ 8

2.6 Төлөвлөлтийн шатанд тодорхойлсон эрсдэл, түүнийг үнэлсэн байдал 8

2.7 Тогтоосон материаллаг байдлын түвшин 9

2.8 Аудитын явцад хэрэгжүүлсэн горим сорил, түүний үр дүн 9

2.8.1 Мөнгөн хөрөнгийн бүртгэл, тайлагнал 9

2.8.2 Авлагын бүртгэл, тайлагнал 10

2.8.3 Бараа материалын бүртгэл, тайлагнал 13

2.8.4 Үндсэн хөрөнгийн бүртгэл, тайлагнал 14

2.8.5 Өр төлбөрийн бүртгэл, тайлагнал: 16

2.8.6 Орлогын бүртгэл, тайлагнал 17

2.8.7 Зардлын бүртгэл, тайлагнал: 20

2.8.8 Эм эргэлтийн сангийн бүртгэл, тайлагнал: 22

2.9 Аудитын явцад илрүүлсэн алдаа, зөрчилтэй асуудал, гаргасан шийдэл 24

2.10 Дараагийн аудитаар авч үзэх буюу анхаарал татахуйц бусад чухал асуудал 26

2.11 Шилэн дансны тухай мэдээлэл 26

2.12 Өмнөх зөвлөмжийн хэрэгжилтийн талаарх тайлбар, тодруулга 26

2.13 Санал дүгнэлтийн хэлбэр, үндэслэл 27

3 Менежментийн захидал 28

Асуудал 1: Санхүүгийн тайлагнал Тэргүүлэх ач холбогдол-1 28

Асуудал 2: Сум хөгжүүлэх сангийн хугацаа хэтэрсэн авлага Тэргүүлэх ач холбогдол-1 29

Асуудал 3: Авлага. Тэргүүлэх ач холбогдол -1 30

Асуудал 4: Дотоод хяналт Тэргүүлэх ач холбогдол-1 30

4 Аудит хийгдсэн Санхүүгийн тайлан 31

Дундговь аймгийн Төсвийн ерөнхийлөн захирагчийн 2017 оны санхүүгийн нэгтгэсэн тайланд хийсэн санхүүгийн аудит

ДУА-2018/1/СТА-ТЕЗ

Товчилсон үгс

ТЕЗ	Төсвийн ерөнхийлөн захирагч
СТАУС	Санхүүгийн тайлангийн аудитын удирдлагын систем
УСНББОУС	Улсын секторын нягтлан бодох бүртгэлийн олон улсын стандарт
ОНӨААТҮГ	Орон нутгийн өмчит аж ахуйн тооцоотой үйлдвэрийн газар
ТАБ	Төрийн аудитын байгууллага
СТА	Санхүүгийн тайлангийн аудит
ОНТБ	Орон нутгийн төсвийн байгууллага
ААНБ	Аж ахуйн нэгж, байгууллага
НДШ	Нийгмийн даатгалын шимтгэл
БХӨТ	Богино хугацаат өр төлбөр
ОНХС	Орон нутгийн хөгжлийн сан
ТЗС	Тусгай зориулалтын сан
ЭЭС	Эм эргэлтийн сан
МХС	Мал хамгаалах сан
ЗДТГ	Засаг даргын Тамгын газар
ИТХ	Иргэдийн Төлөөлөгчдийн Хурал
БМӨЭ	Боржигон мандал өрхийн эмнэлэг
ТТХТ	Тэнгэрийн тэмдэг хүүхдийн театр
БХС	Байгаль хамгаалах сан
ХХК	Хязгаарлагдмал хариуцлагатай компани
НББ	Нягтлан бодох бүртгэл
СХС	Сум хөгжүүлэх сан

1 АУДИТЫН ГЭРЧИЛГЭЭ

ДУНДГОВЬ АЙМАГ ДАХЬ
ТӨРИЙН АУДИТЫН ГАЗАР
48090 , Дундговь аймаг,
Сайнцагаан сум, Нарлаг баг
Утас: 70-59-24-39, 70-59-22-08, 70-59-32-08
E-mail:dundgovi@audit.gov.mn

2018.04.19 № 97

танай ____________ -ны №______________-т

ДУНДГОВЬ АЙМГИЙН ЗАСАГ ДАРГА О.БАТ-ЭРДЭНЭ ТАНАА

Аудитын гэрчилгээ

Төрийн аудитын тухай хуулийн 15 дугаар зүйлийн 15.2.3-т тодорхойлсон бүрэн эрхийн хүрээнд тус хуулийн 18 дугаар зүйлийн 18.2, Төсвийн тухай хуулийн 8 дугаар зүйлийн 8.9.4-д заасны дагуу Дундговь аймаг дахь Төрийн аудитын газраас Дундговь аймгийн төсвийн ерөнхийлөн захирагчийн 2017 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрөөр дуусвар болсон санхүүгийн нэгтгэсэн тайланд аудит хийв.

Зөрчилгүй санал дүгнэлт

Дундговь аймгийн Төсвийн ерөнхийлөн захирагчийн 2017 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрөөрх нэгтгэсэн санхүүгийн байдал, санхүүгийн үр дүн, цэвэр хөрөнгө/өмчийн өөрчлөлт, мөнгөн гүйлгээ болон төсвийн гүйцэтгэлийн тайланг материаллаг зүйлсийн хувьд Төсвийн тухай хууль, Нягтлан бодох бүртгэлийн тухай хууль, УСНББОУС-д нийцүүлж, Сангийн сайдын баталсан бодлого, журам, зааврын дагуу үнэн, бодитой, шударга илэрхийлсэн тул зөрчилгүй санал дүгнэлт гаргаж байна.

Санал дүгнэлтийн үндэслэл

Төрийн аудитын байгууллага аудит хийхдээ Аудитын дээд байгууллагуудын нийтээр хүлээн зөвшөөрсөн зарчим, стандарт болон Аудитын олон улсын стандартад нийцүүлэн Монгол Улсын Ерөнхий аудиторын баталсан Санхүүгийн тайлангийн аудитын журам, зааврын дагуу гүйцэтгэсэн. Эдгээр нь санхүүгийн тайлан материаллаг буруу илэрхийллээс ангид эсэх талаар үндэслэлтэй баталгаа олж авах зорилгоор аудитыг төлөвлөж, гүйцэтгэхийг шаардлаг.

Аудитаар Дундговь аймгийн төсвийн ерөнхийлөн захирагчийн 2017 оны жилийн эцсийн нэгтгэсэн төсвийн гүйцэтгэл, санхүүгийн тайлан дах үлдэгдэл, ажил гүйлгээний дүн хэмжээ болон илчлэл тодруулга, тус байгууллагад мөрдөж байгаа нягтлан бодох бүртгэлийн бодлого, бүртгэл хөтлөлт, програм хангамж, дотоод хяналтын систем болон удирдлагын хийсэн томоохон тооцооллыг шалгаж, аудитын санал дүгнэлтийг дэмжих нотлох зүйлсийг хангалттай цуглуулсан.

Бидний хийсэн аудит тус санхүүгийн тайлан, тодруулгад санал дүгнэлт өгөх хангалттай, зохистой үндэслэлийг бүрдүүлсэн бөгөөд аудитын дунд үндэслэсэн санал, зөвлөмжийг аудитын тайланд тусгасан болно.

Үүрэг, хариуцлага

Төсвийн ерөнхийлөн захирагч нь Төсвийн тухай хуулийн 54 дүгээр зүйлийн 54.3–т заасны дагуу тайлант хугацааны санхүүгийн тайлан, тодруулгыг Нягтлан бодох бүртгэлийн болон Улсын секторын нягтлан бодох бүртгэлийн олон улсын стандарт, түүнтэй нийцүүлэн Сангийн сайдын баталсан журам, зааврын дагуу бэлтгэж, тайлагнах үүрэгтэй.

Аудитын дээд байгууллагуудын нийтээр хүлээн зөвшөөрсөн зарчим, стандарт болон Аудитын олон улсын стандартын дагуу аудит хийж, жилийн эцсийн төсвийн гүйцэтгэл, санхүүгийн тайланд санал дүгнэлт өгөх нь төрийн аудитын байгууллагын үүрэг юм.

ДАРГА,
ТЭРГҮҮЛЭХ АУДИТОР П.ТӨВСАНАА

2 АУДИТЫН ТАЙЛАН

2.1 Оршил

Энэхүү тайланд үйлчлүүлэгчийн санхүү, нягтлан бодох бүртгэл, дотоод хяналтын системд хийсэн үнэлгээний тойм, аудитын явцад илрүүлсэн гол зүйлс, гаргасан шийдлүүд, анхаарал хандуулахуйц залруулаагүй материаллаг биш алдаа зөрчил зэрэг аудитын үр дүнгийн талаарх тайлбар, тодруулга, аудитын санал дүгнэлтийн хэлбэр, үндэслэлийн талаар тус тус хураангуйлан тэмдэглэв.

Аудит хийсэн төсвийн гүйцэтгэл, санхүүгийн нэгтгэсэн тайланг батлагдсан ангилал, үзүүлэлтээр бэлтгэж, оруулав.

2.2 Аудит хийх үндэслэл, зорилго, талуудын хүлээх үүрэг, хариуцлага

Бид Төсвийн тухай хуулийн 8 дугаар зүйлийн 8.9.4, Төрийн аудитын тухай хуулийн 18 дугаар зүйлийн 18.2 дахь заалтыг үндэслэн хуулийн 15 дугаар зүйлийн 15.2.3-д заасан бүрэн эрхийн хүрээнд Дундговь аймгийн төсвийн ерөнхийлөн захирагчийн 2017 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрөөр дуусвар болсон санхүүгийн нэгтгэсэн тайланд аудит /ДУА-2018/1/СТА-ТЕЗ/ хийлээ.

Аудитыг төлөвлөлтийн шатанд боловсруулсан аудитын төлөвлөгөө, хөтөлбөрийн дагуу хийж гүйцэтгэв.

Дундговь аймгийн төсвийн ерөнхийлөн захирагчийн 2017 оны төсвийн гүйцэтгэл, санхүүгийн нэгтгэсэн тайланд Нягтлан бодох бүртгэлийн тухай хууль болон Улсын секторын нягтлан бодох бүртгэлийн Олон улсын стандарт, Сангийн сайдын баталсан заавар, журам, түүнд нийцүүлэн гаргасан төсвийн байгууллагын нягтлан бодох бүртгэлийн бодлогын дагуу үнэн зөв, шударга илэрхийлэгдсэн эсэхэд дүгнэлт өгөх нь энэхүү аудитын зорилт байв.

Төсөв захирагч төсвийн гүйцэтгэл, санхүүгийн нэгтгэсэн тайлангаа Төсвийн тухай хууль болон Улсын секторын нягтлан бодох бүртгэлийн Олон улсын стандарт, түүнд нийцүүлэн баталсан нягтлан бодох бүртгэлийн бодлого, журмын дагуу үнэн зөв, бодитой бэлтгэх үүрэгтэй.

Харин тухайн төсвийн гүйцэтгэл, санхүүгийн нэгтгэсэн тайланг дээрх хууль болон бодлого, журмын дагуу материаллаг алдаагүй, үнэн зөв, шударга илэрхийлсэн эсэхэд санал дүгнэлт өгөх нь төрийн аудитын байгууллагын үүрэг юм.

Аудитыг 2018 оны 04 дүгээр сарын 02-ны өдрөөс 04 дүгээр сарын 18–ны хооронд хийж, аудитын тайланг 04 дүгээр сарын 19-нд эцэслэн баталгаажуулж, үйлчлүүлэгч байгууллагын удирдлагад хүргүүлэхээр төлөвлөн, хэрэгжүүлэв.

Дундговь аймгийн төсвийн ерөнхийлөн захирагч 2017 оны жилийн эцсийн төсвийн гүйцэтгэл, санхүүгийн нэгтгэсэн тайлангаа 2018 оны 04 дугаар сарын 02-ны өдөр төрийн аудитын байгууллагад /2018.03.30-ний өдрийн 1/326 дугаар албан бичгээр/ ирүүлсэн байна.

2.3 Аудитын явцад мөрдсөн бодлого, журам, арга зүй, шалгуур үзүүлэлт

Аудитын явцад Монгол Улсын Ерөнхий аудиторын баталсан "Санхүүгийн тайлангийн аудитын журам", гарын авлагын дагуу аудитыг төлөвлөх, гүйцэтгэх, тайлагнах үе шатны ажлыг гүйцэтгэж, баримтжуулан Санхүүгийн тайлангийн аудитын удирдлагын систем /СТАУС/-д оруулсан бөгөөд аудитад баримталсан бодлого, стандарт, зарчим, үйл явцын талаарх мэдээллийг аудитын санал дүгнэлтэд тодорхойлсон болно.

Санхүүгийн аудитыг Аудитын олон улсын стандартын дагуу гүйцэтгэж, үе шатны ажил тус бүрт чанарын хяналт хийж баталгаажуулсан.

Аудит хийхэд Төсвийн тухай, Төрийн аудитын тухай, Нягтлан бодох бүртгэлийн тухай хуулиуд, УСНББОУС болон холбогдох бусад хууль, тогтоомжийн хүрээнд Аудитын олон улсын стандарт, Санхүүгийн аудитын удирдамж – Аудитын дээд байгууллагуудын олон улсын стандарт 1000 – 1810, Нягтлан бодох бүртгэлийн нийтээр хүлээн зөвшөөрсөн зарчмуудыг шалгуур болгон ашиглав.

2.4 БАЙГУУЛЛАГЫН ЗОРИЛГО, ҮЙЛ АЖИЛЛАГАА, ХУУЛЬ, ЭРХ ЗҮЙН ОРЧИН

Бид Аудитын олон улсын стандартад зааснаар үйлчлүүлэгч байгууллагын үйл ажиллагаа, гадаад, дотоод орчны талаар ойлголт олж авахын тулд тухайн салбарт дагаж мөрддөг хууль, журмыг судалж, тэдгээрийн үр дүнг аудитад ашигласан.

Байгууллагын зорилго: Дундговь аймгийн хөгжлийн бодлого, стратеги төлөвлөгөөнд:

- Аймгийн эдийн засаг, нийгмийг төр засгийн бодлогод нийцүүлэн уялдаа холбоог хангаж, тэнцвэртэй хөгжүүлэх;
- Орон нутгийн онцлог байдалд тохирсон хөгжлийн хэтийн чиг хандлагыг тодорхойлох;
- Эдийн засаг, нийгмийг хөгжүүлж, байгаль орчны зохистой бодлого явуулснаар бизнес хөгжих таатай орчныг бүрдүүлэх;
- Орон нутгийн нөөц, боломжид тулгуурласан жижиг дунд үйлдвэрлэлийг түлхүү хөгжүүлэх;
- Уул уурхай, аялал жуулчлалын үйлчилгээ зэрэг шинэ салбаруудыг хурдацтай хөгжүүлнэ гэсэн зорилго, зорилтуудыг тусгасан байна.

Дундговь аймгийн төсвийн ерөнхийлөн захирагчийн талаарх ерөнхий мэдээллийг аудитыг төлөвлөх үе шатанд шинэчлэн баримтжуулж, ТАБ-СТА-Б-2.1 маягтаар баталгаажуулсан болно.

Дундговь аймгийн төсвийн ерөнхийлөн захирагч төсөв захирагчийн хувьд дараах хуулиуд болон УСНББОУС, түүнд нийцүүлэн баталсан төсвийн байгууллагын Нягтлан бодох бүртгэлийн бодлого, журмын хүрээнд төсөв, санхүү, нягтлан бодох бүртгэлийн үйл ажиллагааг эрхлэн гүйцэтгэж байна. Үүнд:

- Төсвийн тухай хууль;
- Төрийн албаны тухай хууль;
- Нягтлан бодох бүртгэлийн тухай хууль;
- Төрийн болон орон нутгийн өмчийн тухай хууль;

- Төрийн болон орон нутгийн өмчийн хөрөнгөөр бараа, ажил, үйлчилгээ худалдан авах тухай хууль;
- Монгол Улсын засаг захиргаа, нутаг дэвсгэрийн нэгж, түүний удирдлагын тухай хууль;
- Шилэн дансны тухай хууль;
- Сангийн сайдын 341 дүгээр тушаалаар батлагдсан "Санхүүгийн нэгтгэсэн тайлан, тодруулгыг бэлтгэх" журам.

Тайлант хугацаанд төсвийн орлогыг нэмэгдүүлэх, төсвийн зардлыг хэмнэх, зарцуулалтын үр ашгийг дээшлүүлэх, төсвийн сахилга хариуцлагыг сайжруулах чиглэлээр Монгол Улсын Их Хурлаас 29 дүгээр тогтоолыг баталсан байна.

2.5 НЯГТЛАН БОДОХ БҮРТГЭЛИЙН БОДЛОГО, ҮЙЛ АЖИЛЛАГАА БОЛОН ДОТООД ХЯНАЛТТАЙ ХОЛБООТОЙ ХҮЧИН ЗҮЙЛСИЙН ҮНЭЛГЭЭ

Бид санхүүгийн тайланд материаллаг алдаа байхгүй гэдгийг нягтлах үүднээс дотоод хяналтыг шаардлагатай гэж үзсэн хэмжээгээр дахин хянасан. Энэ нь материаллаг алдаа гарахаас хамгаалахын тулд жилийн турш үр нөлөөтэй ажиллах ёстой гол хяналтуудыг тодруулах, судлах зорилготой юм.

Төсвийн ерөнхийлөн захирагчийн санхүүгийн нэгтгэсэн тайланд 114 төсөвт байгууллага, 189 төсөл сан, 16 орон нутгийн ерөнхий орлого, 19 ОНӨААТҮГ нийт 338 санхүүгийн тайлан нэгтгэгдсэн байна.

Төсвийн ерөнхийлөн захирагчийн дотоод хяналтын эрсдэлийг төлөвлөлтийн үед дунд гэж тооцсон ба дахин хянахад дотоод хяналт хангалтгүй байна. Энэ нь Санхүүгийн хяналт дотоод аудитын алба хяналт, шалгалтыг тайлант хугацаатай уялдуулаагүй, өмнөх үеийг хамруулж байгаагаас шалтгаалж байна.

Дундговь аймгийн төсвийн ерөнхийлөн захирагчийн төсвийн гүйцэтгэл, санхүүгийн нэгтгэсэн тайлан, тодруулга бэлтгэх, ажил гүйлгээг бүртгэх, хянах үйл ажиллагаанд Сангийн яамны "Э-тайлан" санхүүгийн цахим программ хангамж ашиглажээ.

2.6 ТӨЛӨВЛӨЛТИЙН ШАТАНД ТОДОРХОЙЛСОН ЭРСДЭЛ, ТҮҮНИЙГ ҮНЭЛСЭН БАЙДАЛ

Дундговь аймгийн төсвийн ерөнхийлөн захирагчийн бэлтгэсэн төсвийн гүйцэтгэл, санхүүгийн нэгтгэсэн тайлан нь материаллаг хэмжээний алдаатай илэрхийлэгдээгүй гэсэн үндэслэлтэй нотолгоо олж авахын тулд санхүүгийн тайлан, төсвийн гүйцэтгэлийн тайлантай холбоотой уламжлалт болон хяналтын эрсдэлийг илрүүлэх, үнэлэх үе шатны ажлын талаар дараах маягтуудаар баримтжуулав.

Аудитыг төлөвлөх үе шатанд байгууллага, түүний гадаад, дотоод орчны талаарх ойлголт болон цуглуулсан мэдээлэлд үндэслэн эрсдэлийн үнэлгээний горимоор 1 эрсдэлтэй асуудал тодорхойлж, тэдгээрийг ТАБ-СТА-Б-2.2 маягтад нэгтгэн, баримтжуулав.

Дээрх эрсдэлтэй асуудлыг дахин нарийвчлан үнэлэхэд эрсдэл дунд гэсэн үр дүн гарлаа.

Эрсдэлийн ерөнхий үнэлгээг ТАБ-СТА-Б-4.3 маягтад нэгтгэн баримтжуулсан бөгөөд нийт эрсдэлийн үнэлгээний түвшин 3 байна.

Эрсдэлийн үнэлгээний дүнд үндэслэн эрсдэлтэй 1 асуудлыг аудитын чиглэл тус бүрээр нэгтгэж, тэдгээрийг сорих, шалгах аудитын горим сорил, шалгуур үзүүлэлт, нотлох зүйл цуглуулах арга замыг холбогдох маягтаар баримтжуулан баталгаажуулсан болно.

2.7 ТОГТООСОН МАТЕРИАЛЛАГ БАЙДЛЫН ТҮВШИН

Дундговь аймгийн төсвийн ерөнхийлөн захирагчийн 2017 оны санхүүгийн нэгтгэсэн үр дүнгийн тайлангийн нийт зардал 49,182.1 сая төгрөг бөгөөд түүний 1 хувь 491.8 сая төгрөгөөр материаллаг байдлын түвшинг тодорхойлж, баталгаажууллаа.

2.8 АУДИТЫН ЯВЦАД ХЭРЭГЖҮҮЛСЭН ГОРИМ СОРИЛ, ТҮҮНИЙ ҮР ДҮН

Аудитыг төлөвлөх шатанд тогтоосон эрсдэлд хэрэгжүүлэхээр төлөвлөсөн горим сорилын хэрэгжилт, гол үр дүнгийн талаар дор нэгтгэн тэмдэглэв.

Санхүүгийн тайлан, төсвийн гүйцэтгэлийн тайланг бэлтгэн гаргахад баримталсан бодлого, зарчмуудыг үнэлж, төлөвлөсөн ёсоор аудитын 1 чиглэлээр 1 эрсдэлтэй асуудалд 3 горим, сорил хэрэгжүүлж, түүний үр дүнг баримтжуулав. /ТАБ-СТА-В-3.1/

Дээрх горим сорилыг хэрэгжүүлэн тэдгээрийн гол үр дүнг /ТАБ-СТА-В-4.1/ маягтаар баримтжуулав.

Харин аудитыг төлөвлөх үе шатанд эрсдэлийг дунд гэж тооцсон, аудитын горим сорил хэрэгжүүлэх явцад алдаа зөрчилгүй нь тогтоогдсон асуудлыг ТАБ-СТА-В-4.2 маягтаар нэгтгэж, баримтжуулав.

Буруу илэрхийлэл буюу алдаа зөрчилтэй, аудитын явцад залруулах боломжтой эсэх асуудлыг ТАБ-СТА-В-4.3 маягтад шийдвэрлэж, залруулгын талаарх мэдээллийг ТАБ-СТА-В-4.4, ТАБ-СТА-В-4.5 маягтуудад нэгтгэж, баримтжуулсан.

2.8.1 Мөнгөн хөрөнгийн бүртгэл, тайлагнал

Төсвийн ерөнхийлөн захирагчийн 2017 оны санхүүгийн нэгтгэсэн тайлан дахь мөнгө, түүнтэй адилтгах хөрөнгөнд дараах зүйлсийг бүртгэж тайлагнасан байна. Үүнд:

- Төрийн сан дахь харилцах дансны үлдэгдэл, ОНӨААТҮГ-ын арилжааны банкан дахь төгрөгийн харилцах дансдын үлдэгдэл;
- Кассад байгаа бэлэн мөнгө;
- Арилжааны банкуудад байршдаг орон нутгийн орлогын харилцах дансдын үлдэгдэл.

Санхүүгийн нэгтгэсэн тайлангийн мөнгөн хөрөнгийн үлдэгдэл 2017 оны эхэнд 3,511.6 сая төгрөг байсан бол оны эцэст 2.765,7 сая төгрөг болж 21.2 хувиар буурчээ. Нийт үлдэгдлийн 3.8 хувь буюу 106.9 сая төгрөг нь арилжааны банканд байршиж байна.

Мөнгө, түүнтэй адилтгах хөрөнгийн 2017 оны үлдэгдлийг бүтцээр харуулбал:

(сая төгрөгөөр)

Үзүүлэлт	Эхний үлдэгдэл	Эцсийн үлдэгдэл	Кассад байгаа бэлэн мөнгө	Банкинд байгаа бэлэн мөнгө	
				Арилжааны банк	Төрийн сангийн нэгдсэн данс
Кассад байгаа бэлэн мөнгө	3.5	1.1	1.1		
- Төгрөг	3.5	1.1	1.1		
Банкинд байгаа бэлэн мөнгө	3,508.1	2,764.6	-	**106.9**	2,657.7
- Төрийн сангийн харилцах	3,370.0	2,657.7	-	-	2,657.7
- Арилжааны банк дахь харилцах	138.1	98.3	-	98.3	
- Нэмэлт санхүүжилтийн харилцах	0.0	8.6	-	**8.6**	-
Нийт мөнгөн хөрөнгийн дүн	**3,511.6**	**2,765.7**	**1.1**	**106.9**	**2,657.7**

Оны эхний үлдэгдэлтэй харьцуулбал кассад байгаа бэлэн мөнгө 2.4 сая төгрөгөөр, банканд байгаа бэлэн мөнгө 31.2 сая төгрөгөөр тус тус буурсан байна.

Төрийн санд байршиж буй харилцах дансдын үлдэгдлийг сумд болон төрлөөр хураангуйлан харуулбал:

(сая төгрөгөөр)

№	Байгууллагын нэрс	Өмнөх он	Тайлант он
1	Адаацаг сум	130.5	93.0
2	Баянжаргалан сум	206.1	261.6
3	Говь-Угтаал сум	134.1	115.1
4	Гурвансайхан сум	89.7	83.9
5	Дэлгэрцогт сум	71.4	51.1
6	Дэрэн сум	159.7	188.3
7	Дэлгэрхангай сум	71.5	108.7
8	Цагаандэлгэр сум	136.8	149.4
9	Өндөршил сум	162.7	62.0
10	Өлзийт сум	174.8	183.6
11	Сайхан-Овоо сум	29.4	69.2
12	Сайнцагаан сум	316.1	161.2
13	Хулд сум	41.1	50.0
14	Луус сум	85.3	101.3
15	Эрдэнэдалай сум	148.5	175.9
16	ОНТБ-ууд	1,553.8	911.3
Дүн		**3,511.6**	**2,765.7**

Нийт мөнгөн хөрөнгийн үлдэгдэл өмнөх оноос 21.2 хувь буюу 745.9 сая төгрөгөөр буурсан байна.

2.8.2 Авлагын бүртгэл, тайлагнал

Санхүүгийн нэгтгэсэн тайланд нийт авлагын эхний үлдэгдэл 8,631.7 сая төгрөг, оны эцэст 8,713.7 сая төгрөгөөр тус тус тайлагнагдсан байна.

Нийт авлагын үлдэгдлийг бүтцээр нь харуулбал:

/сая төгрөгөөр/

Дансны нэр, төрөл	Өмнөх он	Тайлант он	Өсөлт / (Бууралт)	Эзлэх хувь /2017/
Ажиллагчидтай холбогдсон авлага	8.6	8.3	-0.4	0.1
Төлбөртэй үйлчилгээний авлага	15.1	7.0	-8.1	0.1
Дансны авлага / ОНӨААТҮГ /	90.3	106.0	15.7	1.2
Татвар НДШ / ОНӨААТҮГ /	0.7	0.6	-0.1	0.0
Байгууллагаас авах авлага	1,335.7	1,530.4	194.6	17.6
Хувь хүмүүсээс авах авлага	2,125.9	1,501.2	-624.7	17.2
Зээлийн хүүгийн авлага	82.2	96.9	14.7	1.1
ЗГ бусад шатны төсөвт олгосон зээл	4,084.6	4,084.6	0.0	46.9
Хувь хүмүүст олгосон зээл	658.8	613.8	-45.0	7.0
Хувийн хэвшлийн ААНБ олгосон зээл	229.8	765.0	535.2	8.8
Нийт дүн	**8,631.8**	**8,713.7**	**81.9**	**100**

Дээрх судалгаанаас харахад тайлант оны авлагын үлдэгдэл өмнөх оноос 81.9 сая төгрөгөөр буюу 0.9 хувиар өссөн байна.

Засгийн газрын байгууллага, бусад шатны төсөвт олгосон зээлийн авлагын эхний үлдэгдэл 4,084.6 сая төгрөгийг тохируулан устгах бичилт хийж 5.2 сая төгрөгөөр тайлагнасан буюу тайлант оны хорогдсон авлагыг 4,079.4 сая төгрөгөөр сөрөг тохируулан тайлагнасантай холбоотой байна.

Устгах бичилт нь УСНББОУС 6 дугаар стандарт Нэгтгэсэн болон тусдаа санхүүгийн тайлангийн 46-д /Эдийн засгийн нэгдмэл байгууллагын хүрээн дэх байгууллагуудын хоорондын тооцооны үлдэгдэл, ажил гүйлгээ буюу төстэй хуваарилалтыг хамруулах бөгөөд тэдгээрийг бүрэн устгана/ заасны дагуу хийгджээ.

Нийт авлагын ихэнх хувийг буюу 46.9 хувийг Засгийн газрын байгууллага, бусад шатны төсөвт олгосон зээлийн авлага, 36.9 хувийг Сум хөгжүүлэх сангийн авлага /байгууллагаас авах авлага, хувь хүмүүсээс авах авлага, хувийн хэвшлийн ААНБ-д олгосон зээл / эзэлж байна.

Авлагын үлдэгдэл, өсөлт, бууралтыг төсвийн захирагч тус бүрээр харуулбал:

/сая төгрөгөөр/

Төсөв захирагч	Эхний үлдэгдэл	Эцсийн үлдэгдэл	Зөрүү	Хувь
ОНТБ, ОНӨААТҮГ	4,970.4	5,021.2	50.8	57.6
Дэлгэрцогт	173.8	189.1	15.3	2.2
Дэрэн	183.8	138.7	-45.1	1.6
Говь-Угтаал	112.1	187.0	74.9	2.1
Цагаандэлгэр	186.3	117.5	-68.8	1.3
Баянжаргалан	204.3	181.9	-22.4	2.1
Өндөршил	133.6	231.5	97.9	2.7
Гурвансайхан	245.3	212.5	-32.8	2.4
Өлзийт	180.4	117.5	-62.9	1.3
Хулд	183.3	217.0	33.7	2.5
Луус	170.1	168.3	-1.8	1.9

Дэлгэрхангай	212.6	176.3	-36.3	2.0
Сайхан-Овоо	220.3	228.0	7.7	2.6
Эрдэнэдалай	381.6	297.3	-84.3	3.4
Сайнцагаан	886.9	1,020.3	133.4	11.7
Адаацаг	186.8	209.5	22.7	2.4
Нийт дүн	**8,631.8**	**8,713.7**	**81.9**	**100.0**

Нийт авлагын 42.4 хувийг сумдын төсөвт байгууллага, төсөл сангийн авлага, 57.6 хувийг ОНӨААТҮГ-ууд болон аймгийн төвийн төсвийн байгууллагуудын авлага эзэлж байна.

Авлагыг насжилтаар нь судалж үзвэл 2007 оноос өмнө үүссэн 2,229.8 сая, 2007-2009 онуудад нэмэгдсэн 1.9 сая, 2010-2012 онуудад нэмэгдсэн 211.1 сая, 2013-2016 онуудад нэмэгдсэн 5,118.2 сая, 2017 онд шинээр нэмэгдсэн 1,152.4 сая төгрөгийн авлага байна.

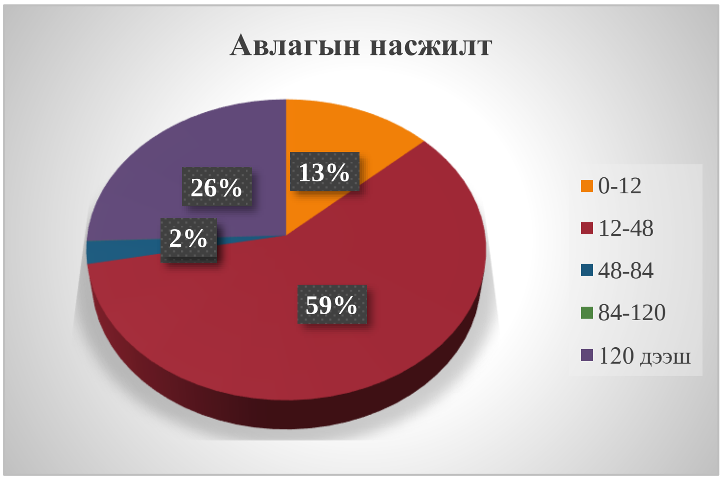

Авлагын насжилтыг хувиар илэрхийлбэл нийт авлагын 26 хувь нь 120 сараас дээш, 4 хувь нь 48-84 сарын, 59 хувь нь 12-48 сарын, 13 хувь нь 1-12 сарын насжилттай байна.

Өндөр буюу 120 сараас дээш насжилттай авлагын 98.5 хувийг Дундговь-Ус ОНӨААТҮГ-ын "Хотуудын нийтийн аж ахуйг хөгжүүлэх төсөл"-ийн авлага эзэлжээ.

Сумд Сум хөгжүүлэх сангаас төсөл хэрэгжүүлэгч ААНБ болон иргэдэд олгосон зээлийн хугацаа хэтэрсэн авлагыг хууль хяналтын байгууллагад шилжүүлсэн байна.

Авлага данстай холбоотой илэрсэн зөрчлүүдийн талаар:

Авлагын дансны үлдэгдлийг тооцоо нийлж баталгаажуулаагүй, бүртгэлийг аккруэл сууриар бүртгээгүй зэрэг нийтлэг алдаа зөрчлүүд илэрснээс гадна насжилт өндөртэй авлагын дүн өмнөх оноос төдийлөн буураагүй байна.

Энэ нь Нягтлан бодох бүртгэлийн тухай хуулийн 6 дугаар зүйлийн 6.1-д /*Аж ахуйн нэгж, байгууллага нягтлан бодох бүртгэлээ аккруэл сууриар хөтөлнө*/ 20.2.5-д /*дансны өглөг, авлага ба төлбөрийн тооцоог хянах, ажил, гүйлгээг гарахаас нь өмнө хянан, баталгаажуулах*/, 20.2.6-д /*Бэлтгэн нийлүүлэгч, худалдан авагчтай тогтоосон хугацаанд тооцоо нийлж, үлдэгдлийг баталгаажуулж, баримтжуулах*/, Төсвийн тухай хуулийн 6.4.8-д /*төсвийг зохистой удирдаж авлага, өр төлбөр үүсгэхгүй байх*/ заасныг тус тус зөрчиж байна.

Дээрх алдаа зөрчлүүд нь холбогдох стандарт, хууль, дүрэм, журам зөрчигдөх, санхүүгийн тайлан буруу илэрхийлэгдэх, найдваргүй авлага өсөх, зээлийн эргэн төлөлт хугацаандаа төвлөрүүлээгүйгээс Сум хөгжүүлэх сангийн хөрөнгийн эх үүсвэр дутагдах, хөрөнгийн хүртээмж, үр ашиг буурах зэрэг сөрөг үр дагаварууд бий болгож байна.

Цаашид УСНББОУС, Нягтлан бодох бүртгэлийн тухай хууль, Төсвийн тухай хууль, тэдгээртэй холбогдон гарсан журмуудыг мөрдлөг болгон ажиллах шаардлагатай байна.

2.8.3 Бараа материалын бүртгэл, тайлагнал

Төсвийн ерөнхийлөн захирагчийн 2017 оны санхүүгийн нэгтгэсэн тайланд бараа материалын эхний үлдэгдэл 5,503.5 сая төгрөг байсан бол жилийн эцэст 6,104.7 сая төгрөг болж 601.2 сая төгрөгөөр өссөн байна.

Тайлант онд бараа материалын данс нь 5,529.5 сая төгрөгөөр нэмэгдсэнээс 85.9 хувь нь худалдан авалт, 7.2 хувь нь хандив, 0.6 хувь нь шилжүүлэн авсан, 6.2 хувь нь бусад эх үүсвэр байна.

Бараа материалын өсөлт, бууралтыг харуулбал:

(сая.төгрөгөөр)

Бараа материал	Эхний үлдэгдэл	Эцсийн үлдэгдэл	Өсөлт, (бууралт)
Тусгай зориулалтын материал	1,324.4	1,456.6	132.2
Эм боох материал	126.0	129.9	3.9
Бэлэн бүтээгдэхүүн	10.9	6.8	(4.1)
Бичиг хэргийн материал	189.2	182.2	(7.0)
Аж ахуйн материал	1,515.9	1,727.4	211.6
Сэлбэг хэрэгсэл	41.5	47.6	6.1
Түлш, шатах тослох материал	125.0	112.5	(12.5)
Барилгын засварын материал	238.2	318.8	80.6
Хүнсний материал	137.4	122.6	(14.8)
Бусад хангамжийн материал	685.8	879.8	194.0
Мал амьтад	1,099.2	1,104.1	4.8
Нөөцийн бараа	10.1	16.4	6.5
Нийт дүн	**5,503.5**	**6,104.7**	**601.2**

Дээрх хүснэгтээс харахад бараа материалын өсөлтийн ихэнх хувийг тусгай зориулалтын материал, аж ахуйн материал, барилгын засварын материал, бусад хангамжийн материалууд тус тус эзэлж байна.

Бараа материалын үлдэгдэлд дансдын болон байгуулагуудын эзлэх хувийг диаграммаар харуулбал:

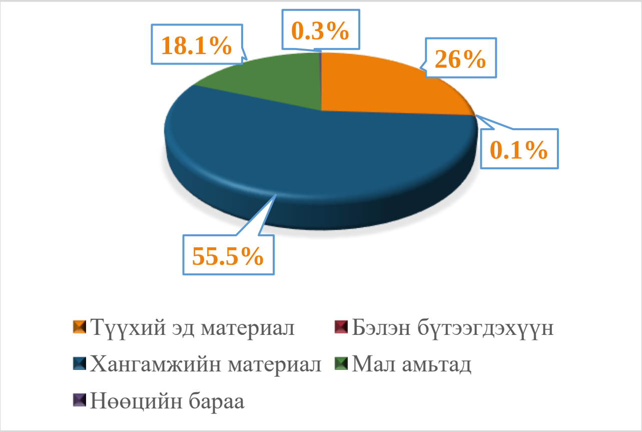

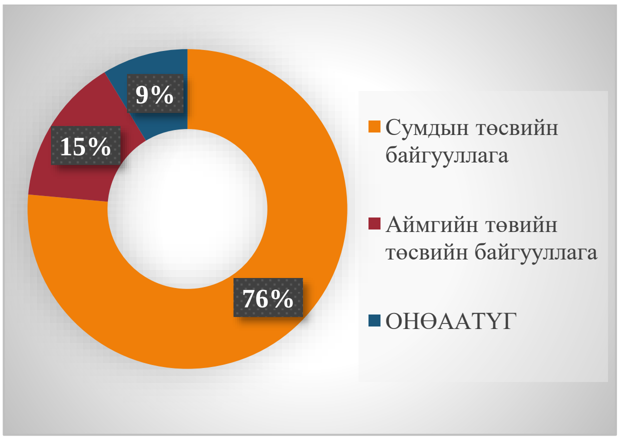

Нийт бараа материалын 55.5 хувийг хангамжийн материал, харин 76 хувийг сумдын төсвийн байгууллагуудын бараа материал эзэлж байна.

ОНӨААТҮГ-уудын бараа материалын эхний үлдэгдэл 431.1 сая төгрөг, эцсийн үлдэгдэл нь 22.8 хувиар буюу 529.6 сая төгрөг болж өссөн байна. Нийт бараа материалын 62.7 хувийг Дундговь-Ус ОНӨААТҮГ-ын бараа материалын үлдэгдэл эзэлж байна.

Тайлант онд бараа материалын данстай холбоотой дараах нийтлэг зөрчлүүд илэрлээ. Үүнд:

(сая.төгрөгөөр)

Зөрчлийн агуулга	Зөрчлийн дүн
Эрүүл мэндийн сайдын 2014 оны 113 дугаар тушаалаар батлагдсан цэцэрлэг, сургуулийн хүүхдийн хоолны норм норматив мөрдөж ажиллаагүй	61.1
Шатахууны зарцуулалтын тооцоог бодоогүй, анхан шатны баримтын бүрдэлгүй	71.4
Хяналтын тооллогоор бараа материал дутагдсан	11.1
Бараа материалын бүртгэлтэй холбоотой алдаа	36.6
Бараа материалыг зориулалт бусаар зарцуулсан	0.8
Хагас жилийн эргэлтийн хөрөнгийн тооллого хийгээгүй /Дундговь-Ус/	259.9
Нийт дүн	**441.0**

Дээрх алдаа зөрчлүүд нь холбогдох стандарт, хууль, дүрэм, журам зөрчигдөх, санхүүгийн тайлан буруу илэрхийлэгдэх, ажлын хариуцлага, дотоод хяналт сулрах, хөрөнгө дутагдах, үрэгдэх зэрэг сөрөг үр дагаваруудыг бий болгож байна.

Цаашид УСНББОУС-12, Төрийн болон орон нутгийн өмчийн тухай хууль, Төсвийн тухай хууль, эдгээртэй холбогдон гарсан журмуудыг мөрдлөг болгон ажиллах шаардлагатай байна.

2.8.4 Үндсэн хөрөнгийн бүртгэл, тайлагнал

Санхүүгийн нэгтгэсэн тайланд үндсэн хөрөнгө 2017 оны эхэнд 139,981.9 сая төгрөг байсан бол тайлангийн хугацаанд 2.8 хувь буюу 3,959.0 сая төгрөгөөр нэмэгдэж оны эцэст 143,940.9 сая төгрөгөөр тайлагнагдсан байна.

Үүнийг хүснэгтээр харуулбал:

(сая төгрөгөөр)

№	Ангилал	Эхний үлдэгдэл	Эцсийн үлдэгдэл	Өсөлт, (бууралт)
1	Барилга байгууламж	114,609.2	118,337.3	3,728.1
2	Тээврийн хэрэгсэл	4,742.5	4,771.0	28.5
3	Машин тоног төхөөрөмж	8,583.4	9,158.7	575.3

4	Тавилга эд хогшил	4,196.0	4,410.4	214.4
5	Дуусаагүй барилга	3,130.9	2,476.8	(654.1)
6	Зам, гүүрийн байгууламж	22.9	22.9	-
7	Батлан хамгаалах тоног төхөөрөмж	5.6	5.6	-
8	Түүх соёлын дурсгалт зүйл	881.3	887.3	6.0
9	Номын фонд	520.4	552.4	32.0
10	Биет бус хөрөнгө	151.9	153.1	1.2
11	Бусад үндсэн хөрөнгө	3,137.8	3,165.4	27.6
	Дүн	**139,981.9**	**143,940.9**	**3,959.0**

Нийт үндсэн хөрөнгийн 82.2 хувийг барилга байгууламж, 3.0 хувийг тавилга, эд хогшил, 6.4 хувийг машин тоног төхөөрөмж, 1.7 хувийг дуусаагүй барилга, 3.3 хувийг тээврийн хэрэгсэл, 2.2 хувийг бусад үндсэн хөрөнгө, 0.6 хувийг түүх соёлын дурсгалт зүйл, 0.5 хувийг номын фонд, батлан хамгаалах тоног төхөөрөмж, биет бус хөрөнгө, зам гүүрийн байгууламж тус тус эзэлж байна.

Тайлант хугацаанд үндсэн хөрөнгө 8,311.0 сая төгрөгөөр /*үнээс худалдан авсан 491.8 сая, хандив тусламжаар 2,001.2 сая, шилжүүлж авсан 2,643.7 сая, бусад 3,174.3 сая*/ нэмэгдэж, 4,352.0 сая төгрөгөөр /*акталсан 1,301.3 сая, шилжүүлсэн 2,335.0 сая, бусад 715.7 сая*/ хасагдаж, 5,753.0 сая төгрөгийн элэгдэл байгуулжээ.

Тайлант онд 7,819.3 сая төгрөгийн хөрөнгийг хандиваар болон үнэ төлбөргүй хүлээн авснаас төсөвт байгууллагад 7,478.6 сая төгрөгийн, ОНӨААТҮГ-т 340.7 сая төгрөгийн хөрөнгийг тус тус бүртгэсэн байна.

Харин үндсэн хөрөнгийн данснаас 4,352.0 сая төгрөгийн анхны өртөгтэй, 1,300.3 сая төгрөгийн хуримтлагдсан элэгдэлтэй үндсэн хөрөнгийг хассан байна. Мөн нягтлан бодох бүртгэлийн алдаанаас үүссэн элэгдлийн зөрүү 677.5 сая төгрөгийг өмнөх үеийн үр дүнд бичилт хийсэн байна.

Төсвийн ерөнхийлөн захирагчийн санхүүгийн нэгтгэсэн тайлангийн үндсэн хөрөнгийн бүтцийг диаграммаар харуулбал:

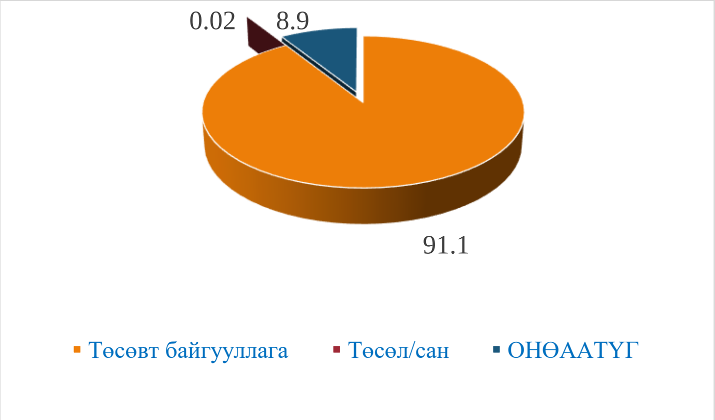

Нийт үндсэн хөрөнгийн 131,132.1 сая төгрөг буюу 91.1 хувийг төсөвт байгууллагын, 12,784.5 сая төгрөг буюу 8.9 хувийг ОНӨААТҮГ-ын, 24.4 сая төгрөг буюу 0.02 хувийг төсөл сангийн хөрөнгө тус тус эзэлж байна.

Үндсэн хөрөнгөтэй холбоотой гарсан зөрчлүүдийн талаар:

Аудитаар үндсэн хөрөнгөтэй холбоотой дараах нийтлэг зөрчлүүд илэрсэн. Үүнд:

- Тооллогыг чанаргүй зохион байгуулж, тооцоо бодож, баталгаажуулаагүй;
- Барилгын их засварыг өөрийн өртөгт нэмж капиталжуулаагүй;

- Хөрөнгийг анх олж бэлтгэхдээ буруу ангилан бүртгэсэн;
- Хөрөнгө дутагдуулсан;
- Үндсэн хөрөнгийн элэгдлийг зөрүүтэй тайлагнасан гэх мэт.

Дээрх зөрчлүүд нь санхүүгийн тайлан, тодруулга буруу илэрхийлэгдэх материаллаг нөлөөтэй эрсдэлийг үүсгэж байна. Цаашид хөрөнгийн хадгалалт, хамгаалалтанд тавих дотоод хяналтыг сайжруулах, тооллогыг чанартай зохион байгуулах, үндсэн хөрөнгийн тооллогоор гарсан зөрүүг холбогдох байгууллага, албан тушаалтнаар шийдвэрлүүлж нягтлан бодох бүртгэлд тусгаж байх нь зүйтэй.

2.8.5 Өр төлбөрийн бүртгэл, тайлагнал:

Тайлант онд 9,017.3 сая төгрөгийн өр төлбөрийн эхний үлдэгдэл 107.3 сая төгрөгөөр буурч оны эцэст 8,910.1 сая төгрөг болсон байна. Энэ нь богино хугацаат өр төлбөрийн бууралттай холбоотой байна.

/сая төгрөгөөр/

Үзүүлэлт	Эхний үлдэгдэл	Эцсийн үлдэгдэл	Өсөлт, (бууралт)
БОГИНО ХУГАЦААТ ӨР ТӨЛБӨР	858.5	751.3	(107.3)
Өглөг	858.5	751.3	(107.3)
Ажилчидтай холбогдсон өглөг	11.1	19.3	8.2
Бараа үйлчилгээний зардлын өглөг	24.2	55.7	31.6
Бусад өглөг	823.3	676.3	(147.0)
УРТ ХУГАЦААТ ӨР ТӨЛБӨР	8,158.8	8,158.8	-
Засгийн газрын байгууллага, бусад шатны төсөв	8,158.8	8,158.8	-
НИЙТ ДҮН	**9,017.3**	**8,910.1**	**(107.3)**

Богино хугацаат өр төлбөрийн үлдэгдэл 751.3 сая төгрөгийг дансдын төрөл болон байгууллагын эзлэх хувиар харуулбал:

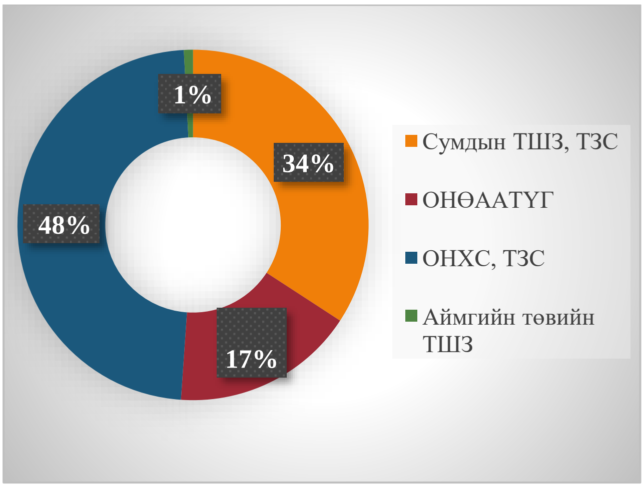

Тайлант оны эцэст 751.3 сая төгрөгийн БХӨТ бүртгэгдсэний 90.0 хувь бусад өр төлбөр, 7.4 хувь нь бараа үйлчилгээний зардлын өр төлбөр, 2.6 хувь нь ажилчидтай холбогдсон өр төлбөр байна.

Мөн нийт БХӨТ-ийн 48 хувийг ОНХС, ТЗС, 34 хувийг сумдын төсөвт байгууллага, төсөл сангийн, 17 хувийг ОНӨААТҮГ-ын, 1 хувийг аймгийн төвийн төсвийн байгууллагын өр төлбөр тус тус эзэлж байна.

Нийт өр төлбөрийн 91.6 хувийг урт хугацаат өр төлбөр эзэлж байгаа бөгөөд энэ нь "Дундговь-Ус" ОНӨААТҮГ болон Гурвансайхан сумын 4,079.4 сая төгрөгийн өр төлбөрийг аймгийн орон нутгийн ерөнхий орлогын тайланд Засгийн газрын байгууллага, бусад шатны төсөвт төлөх өр төлбөрөөр бүртгэн устгах бичилт хийгээгүйгээс 8,158.8 сая төгрөгөөр тайлагнагдсан байна.

Аудитаар өр төлбөрийн данстай холбоотой 7.8 сая төгрөгийн зөрчлүүд илэрснээс санхүүгийн тайланд 4.1 сая төгрөгийн өглөг тайлагнаагүй, харилцагч байгууллагуудтай 3.7 сая төгрөгийн өглөгийг тооцоо нийлж баталгаажуулаагүй зөрчлүүд байна.

Дээрх зөрчлүүд нь санхүүгийн тайлангийн эрх ба үүрэг, иж бүрэн байх, үнэн зөв байх гэсэн батламж мэдэгдлүүдийг зөрчиж байна.

Цаашид УСНББОУС, Төсвийн тухай хууль, Нягтлан бодох бүртгэлийн тухай хууль, эдгээртэй холбогдон гарсан журмуудыг мөрдлөг болгон ажиллах шаардлагатай байна.

2.8.6 Орлогын бүртгэл, тайлагнал

2017 оны санхүүгийн нэгтгэсэн тайлангаар үйл ажиллагааны орлогын нийт дүн 64,912.0 сая төгрөг байгаа нь өмнөх 2 оны мөн үетэй харьцуулахад 2015 оноос 15,991.2 сая төгрөгөөр, 2016 оноос 3,555.6 сая төгрөгөөр тус тус буурсан байна.

Үзүүлэлт	2015 он	2016 он	2017 он	Зөрүү 2015/2017	Зөрүү 2016/2017
Татварын орлого	4,008.8	4,327.3	4,665.9	657.1	338.6
Татварын бус орлого	31,553.0	20,761.2	17,151.9	-14,401.1	-3,609.3
Тусламж санхүүжилтийн орлого	45,041.4	43,379.1	43,094.2	-1,947.2	-284.9
Үйл ажиллагааны орлогын дүн	**80,603.2**	**68,467.6**	**64,912.0**	**-15,691.2**	**-3,555.6**

Дээрх хүснэгтээс харахад татварын орлого өмнөх оноос 338.6 сая төгрөгөөр өссөн бол татварын бус орлого 3,609.3 сая төгрөгөөр, тусламж санхүүжилтийн орлого 284.9 сая төгрөгөөр тус тус буурсан байна.

Орлогын үзүүлэлтүүдийг сүүлийн 3 оноор харьцуулан харуулбал:

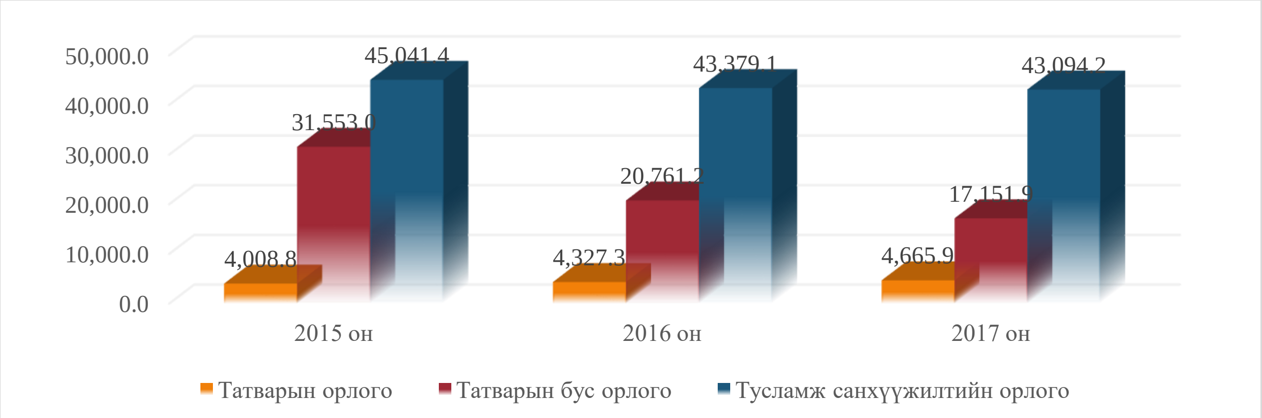

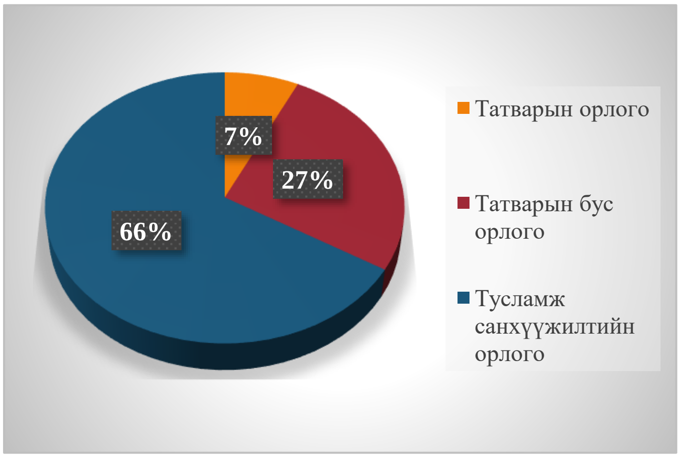

Судалгаанаас харахад 2017 оны санхүүгийн нэгтгэсэн тайлангийн нийт орлогын 4,665.9 сая төгрөг буюу 7 хувийг татварын орлого, 17,151.9 сая төгрөг буюу 27 хувийг татварын бус орлого, 66 хувь буюу 43,094.2 санхүүжилтийн орлого эзэлж байна.

Татварын орлогын биелэлтийг нэр төрлөөр нь харуулбал:

/сая төгрөгөөр/

№	Үзүүлэлт	Төлөвлөгөө	Гүйцэтгэл	Биелсэн, (Тасарсан)
1	Цалин, хөдөлмөрийн хөлс, шагнал, урамшуулал болон тэдгээртэй адилтгах хөдөлмөр эрхэлсний орлого	3,487.2	3,455.9	(31.3)
2	Үйл ажиллагааны орлого	348.7	415.4	66.7
3	Хөрөнгө борлуулсны орлого	103.0	126.2	23.2
4	Хувь хүний орлогын албан татварын буцаан олголт	(436.7)	(436.8)	(0.1)
5	Үл хөдлөх эд хөрөнгийн албан татвар	87.0	94.6	7.6
6	Бууны албан татвар	18.6	18.4	(0.2)
7	Автотээврийн болон өөрөө явагч хэрэгслийн албан татвар	220.0	238.5	18.5
8	Улсын тэмдэгтийн хураамж	123.8	150.2	26.4
9	Түгээмэл тархацтай ашигт малтмал ашигласны төлбөр	21.0	22.8	1.8
10	Хог хаягдлын үйлчилгээний хураамж	29.6	30.4	0.8
11	Газрын төлбөр	190.0	183.4	(6.6)
12	Дуудлага худалдаа	50.0	22.6	(27.4)
13	Ан амьтны нөөц ашигласны төлбөр	280.3	278.9	(1.4)
14	Ус, рашааны нөөц ашигласны төлбөр	46.0	28.8	(17.2)
15	Бусад татвар	40.0	36.5	(3.5)
	Татварын орлого	**4,608.5**	**4,665.9**	**57.4**

Тайлант хугацаанд 4,608.5 сая төгрөгийн татварын орлого бүрдүүлэхээр төлөвлөснөөс гүйцэтгэлээр 4,665.9 сая төгрөгийн орлого төвлөрч 83.6 сая төгрөгөөр давж биелсэн байна.

Орон нутгийн төсвийн орлогын төлөвлөгөө нийт дүнгээр давж биелсэн боловч дараах 7 нэр төрлийн орлого тасарсан байна. Үүнд:

- Цалин, хөдөлмөрийн хөлс, шагнал, урамшуулал болон тэдгээртэй адилтгах хөдөлмөр эрхэлсний орлогын төлөвлөгөөг 3,487.2 сая төгрөгөөр төлөвлөж, гүйцэтгэлээр 3,455.9 сая төгрөг төвлөрүүлж 31.3 сая төгрөгөөр тасарсан. Энэ нь цалин нэмэгдээгүй байхад өмнөх оноос төлөвлөгөөг 94.2 сая төгрөгөөр нэмж баталсантай холбоотой байна;
- Бууны албан татварыг 18.6 сая төгрөгөөр төлөвлөж, гүйцэтгэлээр 18.4 сая төгрөг төвлөрүүлэн, татварын орлого 0.2 сая төгрөгөөр тасарсан. Тайлант онд галт зэвсгийн албан татварын орлогыг өндөр төлөвлөсөн бөгөөд Цагдаагийн газарт бүртгэлтэй буу

цөөн, галт зэвсгийн үзлэг явагдаж зөрчилтэй буунуудыг улсын орлого болгосонтой холбоотойгоор төлөвлөгөө тасарсан;

- Газрын төлбөрийг 190.0 сая төгрөгөөр төлөвлөж, гүйцэтгэлээр 183.4 сая төгрөг төвлөрүүлэн, төлбөрийн орлого 6.6 сая төгрөгөөр тасарсан. Энэ нь холбогдох албан тушаалтнууд холбогдох хууль, тогтоомжуудыг хэрэгжүүлж ажиллаагүйгээс шалтгаалсан байна;
- Дуудлага худалдааны орлогыг 50.0 сая төгрөгөөр төлөвлөж, гүйцэтгэлээр 22.6 сая төгрөг төвлөрүүлэн, орлого 27.4 сая төгрөгөөр тасарсан. Тайлант онд газрын дуудлага худалдаа зохион байгуулаагүй нь орлого тасрах шалтгаан болсон байна;
- Ус, рашааны нөөц ашигласны төлбөр 17.2 сая төгрөгөөр тасарсан нь аймгийн нутаг дэвсгэрт тусгай зөвшөөрөлтэй үйл ажиллагаа эрхэлдэг уул уурхайн компаниудын үйл ажиллагаа зогсонги байдалд орсонтой холбоотой байна;

- Ан амьтны нөөц ашигласны төлбөр, бусад татварын орлогыг нийт 320.3 сая төгрөгөөр төлөвлөж, гүйцэтгэлээр 315.4 сая төгрөгийг төвлөрүүлэн 4.9 сая төгрөгөөр тасарсан байна. Орлого тасарсан шалтгаан нь орлогыг бодитой төлөвлөөгүйгээс гадна төлөвлөгөө биелүүлэх талаар дорвитой ажил хийгдээгүйтэй холбоотой байна.

Орлоготой холбоотой илэрсэн зөрчлүүдийн талаар:

Төсвийн ерөнхийлөн захирагчийн 2017 оны санхүүгийн нэгтгэсэн тайланд нэгтгэгдсэн байгууллагуудын санхүүгийн тайланд төсөвт байгууллагын өөрийн орлогыг бүртгээгүй, харилцах дансанд бүрэн төвлөрүүлээгүй, шийдвэргүй зарцуулсан, зарцуулалтын тайлан гаргаагүй, түрээсийн орлогын 20 хувийг орон нутгийн орлогод төвлөрүүлээгүй зэрэг нийт 4.4 сая төгрөгийн зөрчлүүд илэрлээ. Эдгээр зөрчил нь дараах хууль, журмыг зөрчсөн байна.

Энэ нь Нягтлан бодох бүртгэлийн тухай хуулийн 6 дугаар зүйлийн 6.1-д /*Аж ахуйн нэгж, байгууллага нягтлан бодох бүртгэлээ аккруэл сууриар хөтөлнө*/, 14.4-т /*нягтлан бодох бүртгэлд дараах зүйлсийг заавал бүртгэнэ*/, мөн хуулийн 14.4.1-т /*аж ахуйн бүх ажил, гүйлгээ*/, Сангийн сайдын 2012 оны 276 дугаар тушаалын Төсөвт байгууллагын мөнгөн кассын ажиллагааны журмын 2.6-д /*Төсвийн байгууллага үндсэн болон туслах үйл ажиллагаа /бусад орлого/-наас орох орлогыг мөнгөн касстаа бэлнээр хүлээн авч энэхүү орлогыг /түүнийг шууд захиран зарцуулах эрхгүй/ ажлын дараагийн өдөрт багтаан кассын нярав төрийн сан дах бүртгэлийн дансанд тушаана*/, Аймгийн Засаг даргын 2009 оны 3 дугаар сарын 10 өдрийн 97 дугаар захирамжаар батлагдсан "Үнэт цаас, тасалбарын маягт хэвлүүлэх, бүртгэх, зарцуулах журам"-ын 1.3 /*Үнэт цаас, тасалбарын маягтын зарцуулалт, тайлагнал*/, тухайн үед мөрдөгдөж байсан ймгийн иргэдийн Төлөөлөгчдийн Хурлын Тэргүүлэгчдийн 2014 оны 232 дугаар тогтоолын 5 дугаар хавсралт "Орон нутгийн өмчийн эд хөрөнгө түрээслүүлэх журам"-ын 2.7-д /*Орон нутгийн өмчийг түрээсээр эзэмшүүлэгч хуулийн этгээд нь орон нутгийн өмчийг түрээсээр эзэмшүүлж олсон орлогын 80 хувийг байгууллагын өөрийн орлогод төвлөрүүлж, барилга байгууламжийн засвар, үндсэн хөрөнгө худалдан авах зардалд зарцуулж болно. Тус орлогын 20 хувийг төрийн сангийн хөрөнгө борлуулсны орлогын дансанд сар тутам төвлөрүүлнэ*/ заасныг тус тус зөрчсөн байна.

2.8.7 Зардлын бүртгэл, тайлагнал:

Зардлын бүтцийн талаар

Тайлант онд санхүүгийн нэгтгэсэн тайлангийн үр дүнгийн тайланд нийт зардал 62,667.7 сая төгрөгийн зарцуулалттай тайлагнагдсан нь өмнөх оноос 1,673.4 сая төгрөгөөр буурсан байна.

Төсвийн ерөнхийлөн захирагчийн 2017 оны нийт зардлыг өмнөх онтой харьцуулан сумдаар харуулбал:

/сая төгрөгөөр/

№	Сумын нэр	Өмнөх он	Тайлант он	Өссөн (буурсан)	Тайлант оны зардалд эзлэх хувь
1	Дэлгэрцогт	1,618.7	1,668.0	49.4	2.7
2	Дэрэн	1,808.5	1,776.9	-31.7	2.8
3	Говь-Угтаал	1,424.2	1,489.4	65.2	2.4
4	Цагаандэлгэр	1,501.1	1,471.4	-29.7	2.3
5	Баянжаргалан	1,597.6	1,690.5	92.9	2.7
6	Өндөршил	1,636.2	1,666.2	30.0	2.6
7	Гурвансайхан	2,159.3	2,360.8	201.5	3.8
8	Өлзийт	2,136.7	2,258.7	122.0	3.6
9	Хулд	1,766.6	1,853.8	87.3	3.0
10	Луус	1,571.5	1,569.0	-2.6	2.5
11	Дэлгэрхангай	2,087.2	2,169.6	82.5	3.5
12	Сайхан-Овоо	1,950.6	1,861.4	-89.2	3.0
13	Эрдэнэдалай	2,754.6	3,162.9	408.2	5.0
14	Сайнцагаан	9,941.9	10,182.9	241.0	16.2
15	Адаацаг	1,877.1	1,928.4	51.4	3.1
16	Төрийн сан	28,509.3	25,557.8	-2,951.5	40.8
	Нийт дүн	**64,341.1**	**62,667.7**	**-1,673.4**	**100.0**

Сум тус бүрээр авч үзвэл Дэрэн, Цагаандэлгэр, Луус, Сайхан-Овоо сумд 2.6-89.2 саятөгрөгөөр буурч, бусад сумд 30.0-408.2 сая төгрөгөөр өсчээ.

Тайлант оны зардлын бүтцийг диаграмаар харуулбал:

Диаграмаас харахад нийт зардлын 18,394.2 сая төгрөг буюу 29.4 хувийг цалин, 16,295.3 сая төгрөг буюу 26.0 хувийг сумдад олгох татаас санхүүжилт, 14,631.9 сая төгрөг буюу 23.3 хувийг бусад зардалд тус тус зарцуулсан нь ихэнх хувийг эзэлж байна. 2016-2017 оныг харьцуулж харахад хангамж, бараа материалын зардал өмнөх

оноос 47.3 хувиар буурсан бусад зардал өмнөх оны гүйцэтгэлээс их хэмжээний өөрчлөлт гараагүй байна.

Зардлын данстай холбоотой дараах нийтлэг зөрчлүүд илэрлээ. Үүнд:

- Хэмнэлтийн горим зөрчин төсвийн хөрөнгөөр хүндэтгэлийн арга хэмжээ болон байгууллагын ажилчдын дунд тэмцээн уралдаан зохион байгуулсан;
- Багш нарт 5 жил тутамд нэг удаа олгодог тэтгэмжийг 60 сар болоогүй байхад олгосон
- Сахилгын шийтгэлтэй албан хаагчид урамшуулал олгосон;
- ОНХС-аас иргэдээс санал аваагүй, жагсаалтаар эрэмбэлэгдээгүй ажлыг гүйцэтгэж, улсын төсвийн байгууллагыг санхүүжүүлсэн;
- Ажил олгогчоос төлөх нийгмийн даатгалын зардал, шагнал, урамшуулал, түлээ нүүрсний хөнгөлөлт зэргийг үндсэн цалингийн сангаас төлсөн;
- ОНХС, СХС, БХС, Ахмадын сангуудаас зориулалт бусаар хөрөнгө зарцуулсан;
- Зардлуудыг зөрүүтэй тайлагнасан;
- Анхан шатны баримтыг бүрэн бүрдүүлээгүй, хүчин төгөлдөр бус анхан шатны баримтаар гүйлгээ хийсэн.

Дээрх зөрчлүүд нь Боловсролын тухай хуулийн 43.1.7-д /*Дараах этгээдэд 5 жил тутамд нэг удаа 6 сарын үндсэн цалинтай нь тэнцэх хэмжээний мөнгөн тэтгэмжийг улсын төсвөөс ажиллаж байгаа байгууллагаар нь дамжуулан олгох* /, Төсвийн тухай хуулийн 6.4.1-д /*төсвийг үр ашигтай хэмнэлттэй байхаар төлөвлөж зарцуулах*/, Төрийн албаны тухай хуулийн 26.6-д /*Төрийн жинхэнэ албан хаагч сахилгын шийтгэл ногдуулсан өдрөөс хойш нэг жилийн дотор сахилгын шийтгэл хүлээгээгүй бол түүнийг сахилгын шийтгэлгүйд тооцно*/, Засгийн газрын 2016 оны 153 дугаар тогтоолоор батлагдсан “Сум хөгжүүлэх сангийн хөрөнгийг бүрдүүлэх, зарцуулах, тайлагнах, хяналт тавих журам”-ын 1.5-д /*Сангийн хөрөнгө нь сумдад жижиг, дунд үйлдвэр шинээр байгуулах буюу үйл ажиллагааг нь өргөтгөх, сэргээх болон шинээр ажлын байр бий болгох, жижиг, дунд үйлдвэр эрхлэгчдэд санхүүгийн дэмжлэг үзүүлэх зорилгоор хөнгөлөлттэй зээл олгоход зориулагдана*/, Улсын Их Хурлын 2017 оны 67-р тогтоолын 1.1-д /*2017 оны төсвийн жилд төрийн өндөр албан тушаалтан, шүүгч, прокуророос бусад төрийн албан хаагчид 300000 төгрөгийн ажлын үр дүнгийн урамшуулал олгох*/, Засгийн газрын 2017 оны 12 дугаар сарын 06-ны өдрийн хуралдааны 52 дугаар тэмдэглэлд: /*Улсын Их Хурлын 2017 оны 67-р тогтоолын дагуу 2017 онд төрийн өндөр албан тушаалтан, шүүгч прокуророос бусад төрийн албан хаагчид 300000 төгрөгний урамшуулал олгох тухай асуудлыг хэлэлцээд сахилгын шийтгэл хүлээсэн бөгөөд сахилгын шийтгэлгүйд тооцох хугацаа нь дуусаагүй байгаа албан хаагчаас бусад төрийн албан хаагчдад мөнгөн урамшуулал олгох арга хэмжээ авахыг төсвийн шууд захирагч нарт даалгав*/, Нягтлан бодох бүртгэлийн тухай хуулийн 13.1-д /*анхан шатны баримт нь нягтлан бодох бүртгэл хөтлөх, санхүүгийн тайлан, мэдээллийг үнэн, зөв гаргах үндэслэл болно*/, 13.7-д /*Анхан шатны баримтын бүрдэлгүй ажил, гүйлгээг бүртгэх, санхүүгийн тайланд тусгахыг хориглоно*/, 20.1.4 /*хүчин төгөлдөр бус анхан шатны баримтаар, эсхүл анхан шатны баримтаар баталгаажаагүй ажил гүйлгээг бүртгэхгүй байх*/заасныг тус тус зөрчсөн байна.

Харин дараах ноцтой зөрчлүүд илэрлээ. Үүнд:

- Дэлгэрцогт сумын Эрүүл мэндийн төв хоолны зардлаас айраг худалдан авч эмч нарт зарцуулсан;
- Эрдэнэдалай сумын Соёлын төв, Биеийн тамир спортын хороо цалингийн сангаас "Бага олимп болон гамшгаас хамгаалах сургуулилт"-д оролцсон албан хаагчид урамшуулал олгосон;
- Өлзийт сумын Цэцэрлэг албан хаагчид олгох жирэмсэн амаржсаны тэтгэмжийг төлбөрийн хүсэлтэнд бичсэн дансанд шилжүүлээгүй няравын харилцахад шилжүүлэн, бэлнээр гарган авсан бөгөөд тухайн хүнд хугацаа хожимдуулж олгосон, хандиваар орж ирсэн мөнгийг төрийн сангийн харилцах дансаар оруулалгүйгээр няравын дансанд шилжүүлэн авч

шийдвэргүйгээр зарцуулж санхүүгийн тайланд гүйлгээг тусгалгүй зарцуулалтад хуурамч баримт бүрдүүлсэн;

- Баянжаргалан сумын Эрүүл мэндийн төв, Ерөнхий боловсролын сургууль бэлтгэн нийлүүлэгчийн санал болгосон нүүрсний хөнгөлөлтийн үнийг төсвөөс төрийн бус байгууллагад шилжүүлж түлш шатахууны зардлаар тайлагнасан;
- Аймгийн Засаг даргын Тамгын газар зарим албан тушаалтны ээлжийн амралтыг бүрэн эдлүүлэлгүй дутуу амралтын хоногоор тооцож мөнгөн урамшуулал олгосон, хувийн байгууллагад 21.4м^2 өрөө болон телевизийн тоног төхөөрөмжийг түрээсгүйгээр ашиглуулсан;
- Цагаандэлгэр сумын Байгаль хамгаалах сангаас Төрийн бус байгууллагын дансанд мөнгө шилжүүлэн гандан хийдийг засварлахад зориулан сангийн хөрөнгийг зориулалт бусаар зарцуулсан. Сангаас хоолны мөнгө шилжүүлж зориулалт бусаар зарцуулсан.

Эдгээр нь Хөдөлмөрийн тухай хуулийн 79.1-т /*ажилтанд жил бүр ээлжийн амралт олгож биеэр эдлүүлнэ. Ажлын зайлшгүй шаардлагаар ээлжийн амралтаа биеэр эдэлж чадаагүй ажилтанд мөнгөн урамшуулал олгож болно. Мөнгөн урамшуулал олгох журмыг хамтын гэрээгээр, хамтын гэрээгүй бол ажилтантай тохиролцсоны үндсэн дээр ажил олгогчийн шийдвэрээр зохицуулна*/, Төсвийн тухай хуулийн 6.4.1-т /*төсвийг үр ашигтай, хэмнэлттэй байхаар төлөвлөж, зарцуулах*/ мөн хуулийн 16.5.5-д /*батлагдсан төсвийг зориулалтын дагуу зарцуулах*/, Засгийн газрын тусгай сангийн тухай хуулийн 32.1-т /*тусгай сангийн хөрөнгийг батлагдсан төсвөөс хэтрүүлэх, хуульд заасна ас өөр зориулалтаар ашиглах, зарцуулахыг хориглоно*/ заасныг тус тус зөрчсөн.

Зардлын данстай холбоотой гарсан алдаа, зөрчлүүд нь төсөв захирагчдын дотоод хяналт хангалтгүй, ажил хариуцсан ажилтнуудын ажлын хариуцлагаас шалтгаалан гарч байгаа бөгөөд төсөв хөрөнгө хяналтгүй үрэлгэн зарцуулагдах, ажлын хариуцлага сулрах, хууль тогтоомж зөрчигдөх эрсдэл, үр дагаварыг бий болгож байгаа тул цаашид хууль тогтоомжийг мөрдөж ажиллах, дотоод хяналтыг сайжруулах, мэдлэг ур чадвараа сайжруулах шаардлагатай байна.

2.8.8 Эм эргэлтийн сангийн бүртгэл, тайлагнал:

Төсвийн ерөнхийлөн захирагчийн санхүүгийн нэгтгэсэн тайланд сумдын Эмийн эргэлтийн сангийн 15 тайлан нэгтгэгдсэнийг Саруул Баян-Уул аудит ХХК гэрээгээр аудит хийж, 15 санхүүгийн тайланд зөрчилгүй санал дүгнэлт өгсөн байна.

Эмийн эргэлтийн сангууд нийт 53.2 сая төгрөгийн авлагын, 79.6 сая төгрөгийн өр төлбөрийн үлдэгдэлтэй бөгөөд энэ нь эм боох материалын тооцоотой холбоотойгоор үүссэн байна. Өмнөх оноос авлага 5.8 сая төгрөгөөр өссөн, өр төлбөр 2.3 сая төгрөгөөр буурсан байна.

Тайлант хугацаанд Эм эргэлтийн сангууд нийт 829.2 сая төгрөгийн борлуулалтын орлоготой, 807.2 сая төгрөгийн зарлагатай, 22.2 сая төгрөгийн ашигтай ажиллажээ.

Өмнөх оноос нийт дүнгээрээ борлуулалтын орлого 23.4 сая, зардал 37.0 сая төгрөгөөр тус тус өссөн, ашиг 13.6 сая төгрөгөөр буурчээ.

Үзүүлэлтийг хүснэгтээр харуулбал:

/Сая төгрөгөөр/

№	Сумдын нэрс	Нийт орлого	Нийт зардал	Үүнээс			Ашиг /+/ алдагдал /-/
				Цалин, НДШ	Эмийн зардал	Бусад зардал	

1	Дэлгэрцогт	60.0	59.3	10.4	45.6	3.3	0.7
2	Дэрэн	69.3	64.5	9.1	51.8	3.6	4.8
3	Говь-Угтаал	43.7	43.3	8.0	33.0	2.3	0.4
4	Цагаандэлгэр	20.6	20.7	2.4	16.5	1.8	-0.1
5	Баянжаргалан	38.3	36.9	5.8	29.2	1.9	1.4
6	Өндөршил	72.2	67.9	13.0	46.6	8.3	4.3
7	Гурвансайхан	58.9	56.9	10.0	42.2	4.8	2.0
8	Өлзийт	51.0	52.2	10.5	35.5	6.2	-1.2
9	Хулд	31.4	36.2	5.6	27.7	2.9	-4.8
10	Луус	48.6	47.6	11.2	31.6	4.8	1.0
11	Дэлгэрхангай	97.3	91.2	13.2	68.1	9.9	6.1
12	Сайхан-Овоо	55.6	54.4	6.9	43.9	3.6	1.2
13	Эрдэнэдалай	74.7	70.5	10.8	55.5	4.2	4.2
14	Сайнцагаан	43.9	40.9	6.2	33.5	1.2	3.0
15	Адаацаг	63.7	64.7	9.1	51.0	4.6	-1.0
Нийт дүн		829.2	807.2	132.2	611.7	63.3	22.0

Нийт 807.2 сая төгрөгийн зардал гарснаас 16.4 хувийг цалин, нийгмийн даатгалын шимтгэл, 75.8 хувийг эмийн, 7.8 хувийг бараа үйлчилгээний бусад зардалд тус тус зарцуулсан байна. Нийт дүнгээрээ 22.0 сая төгрөгийн ашигтай ажилласан боловч Цагаандэлгэр, Өлзийт, Хулд, Адаацаг сумдын Эмийн эргэлтийн сангууд 0.1-4.8 сая төгрөгийн алдагдалтай ажиллажээ.

Эм эргэлтийн сангуудын авлага өмнөх оноос 5.9 сая төгрөгөөр буюу 12.2 хувиар өсч, өр төлбөр 2.3 сая төгрөгөөр буюу 2.8 хувиар буурчээ.

Үүнийг сум тус бүрээр харуулбал: (*сая төгрөгөөр*)

№	Сумдын нэр	авлага			өр төлбөр		
		өмнөх он	тайлант он	өсөлт, бууралт	өмнөх он	тайлант он	өсөлт, бууралт
1	Дэлгэрцогт	0.5	0.4	-0.1	1	0.5	-0.4
2	Дэрэн	11.2	15.4	4.2	2.7	2.1	-0.6
3	Говь-Угтаал	1.4	1.8	0.4	4.4	4.9	0.5
4	Цагаандэлгэр	2.7	1.4	-1.3	12.6	11.3	-1.3
5	Баянжаргалан	12.6	11.6	-1.0	20.9	14.7	-6.2
6	Өндөршил	0.2	0	-0.2	6.1	2.3	-3.8
7	Гурвансайхан	0.3	0.3	0	1.4	1.8	0.4
8	Өлзийт	0.3	0.6	0.2	5.3	6.9	1.6
9	Хулд	5.1	3.7	-1.4	7.1	11.9	4.8
10	Луус	0.2	0.2	0	0.3	0.4	0.1
11	Дэлгэрхангай	0.2	0.7	0.5	0.5	0.2	-0.3
12	Сайхан-Овоо	0.9	5.8	4.9	8.3	11.8	3.5
13	Эрдэнэдалай	1.9	2	0.1	2.4	5.1	2.7
14	Сайнцагаан	0.4	0.4	0	6.3	4.8	-1.5
15	Адаацаг	9.6	9.1	-0.4	2.8	0.9	-1.9
Нийт дүн		**47.4**	**53.2**	**5.9**	**82**	**79.6**	**-2.3**

Дээрх судалгаанаас үзэхэд Цагаандэлгэр, Хулд сумд өмнөх оноос 1.3-1.4 сая төгрөг буюу хамгийн их дүнгээр авлага бууруулсан байгаа бол Дэрэн, Сайхан-Овоо сумд 4.2-4.9 сая төгрөгөөр буюу хамгийн их дүнгээр авлагыг өсгөжээ.

Харин өр төлбөрийн хувьд Өндөршил, Баянжаргалан сумд 3.8-6.2 сая төгрөгөөр өр төлбөрийг хамгийн их дүнгээр барагдуулсан бол Сайхан-Овоо, Хулд сумд 3.5-4.8 сая төгрөгөөр буюу хамгийн их дүнгээр өсгөсөн үзүүлэлттэй байна.

Эдгээр үзүүлэлтүүдээс үзэхэд сумдын Эм эргэлтийн сангууд авлага, өр төлбөр нэмж үүсгэхгүй байх, өмнөх үлдэгдлийг барагдуулах ажлыг үр дүнтэй зохион байгуулж ажиллавал нийт өр төлбөрийн 66.8 хувийг барагдуулах боломжтой байна.

Эм эргэлтийн сангуудаас тайлант онд Дэлгэрцогт, Гурвансайхан, Сайхан-Овоо, Сайнцагаан сумд орлого, зардлын төлөвлөгөөг төлөөлөн удирдах зөвлөлөөр батлуулалгүйгээр үйл ажиллагаа явуулсан байгааг цаашид анхаарч, үйл ажиллагаанд хяналт тавьж, дүгнэлт хийж ажиллах шаардлагатай байна.

2.9 АУДИТЫН ЯВЦАД ИЛРҮҮЛСЭН АЛДАА, ЗӨРЧИЛТЭЙ АСУУДАЛ, ГАРГАСАН ШИЙДЭЛ

Дундговь аймгийн төсвийн ерөнхийлөн захирагчийн 2017 оны санхүүгийн нэгтгэсэн тайланд хийгдсэн аудитаар алдаа, зөрчил илрээгүй.

Харин 2017 оны санхүүгийн нэгтгэсэн тайланд нэгтгэгдсэн байгууллагуудын санхүүгийн тайлан, тодруулга дахь алдаа зөрчилтэй асуудалд дүн шинжилгээ хийж, алдаа зөрчлийг дараах байдлаар ангилав.

Аудитаар нийт 4,306.2 сая төгрөгийн алдаа зөрчил илрүүлж аудитын явцад залруулах боломжтой 1,194.8 сая төгрөгийн алдааг залруулж, хохирлыг нөхөн төлүүлэхээр 894.6 сая төгрөгийн төлбөрийн акт тогтоож, зөрчлийг арилгуулахаар 2,111.0 сая төгрөгийн хугацаатай албан шаардлага, 61.3 сая төгрөгийн зөвлөмжийг тус тус хүргүүлж, 0.8 сая төгрөгийн алдаа залруулагдаагүй байна. Мөн хууль хяналтын байгууллагад шилжүүлсэн 43.6 сая төгрөгийн зөрчлийн 33.0 сая төгрөгийн зөрчлийг АТГ-т шилжүүлэн, 10.6 сая төгрөгийн зөрчлийг Дундговь аймгийн Цагдаагийн газарт тус тус шалгуулахаар шилжүүлсэн.

Үүнээс завсрын болон жилийн эцсийн санхүүгийн тайлангийн аудитаар өгсөн төлбөрийн акт, албан шаардлага, зөвлөмжөөс нийт 1,910.1 сая төгрөгийн алдаа, зөрчлийг арилгаж, хэрэгжилтийг ирүүлсэн байна.

Дээрх зөрчилтэй асуудлын дэлгэрэнгүй жагсаалтыг ТАБ-СТА-В-4.6 маягтад нэгтгэн хавсаргаж баримтжуулав.

Аудитаар илэрсэн алдаа зөрчлийн агуулга, шинж чанарыг диаграммаар харуулбал:

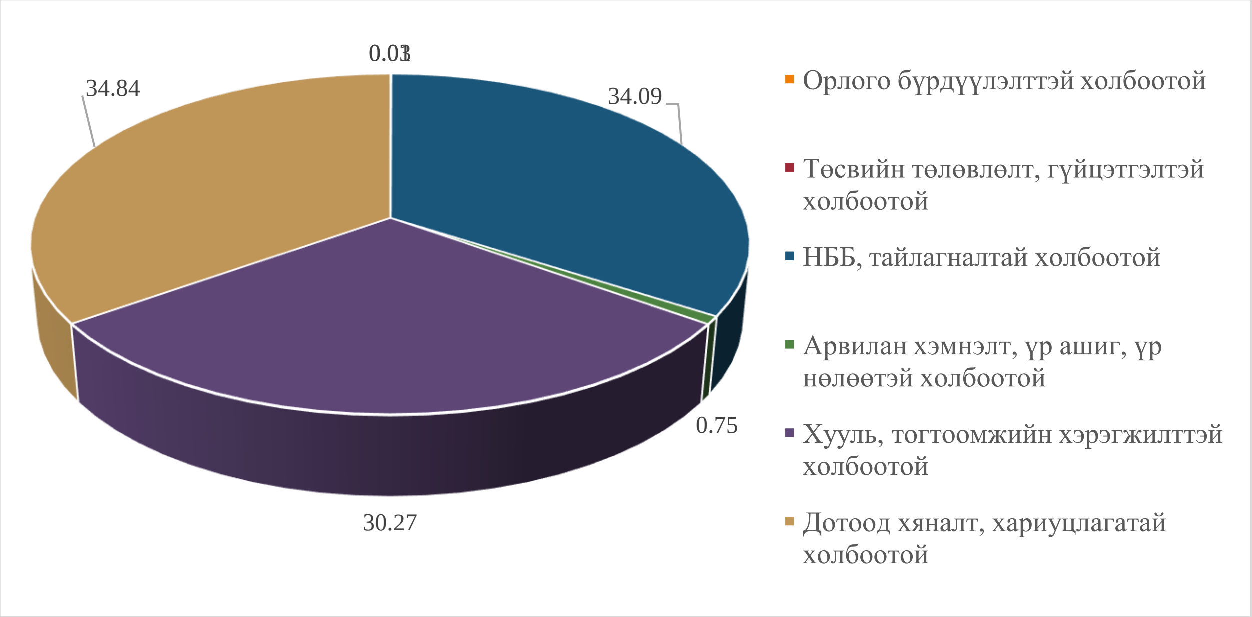

Дээрх диаграммаас харахад дотоод хяналт, НББ, санхүүгийн тайлагнал, хууль тогтоомжийн хэрэгжилттэй холбоотой зөрчлүүд нийт зөрчлийн ихэнх хувийг эзэлж байна.

Тайлант онд илэрсэн нийт алдаа, зөрчлийг өмнөх оны нийт алдаа, зөрчилтэй харьцуулбал:

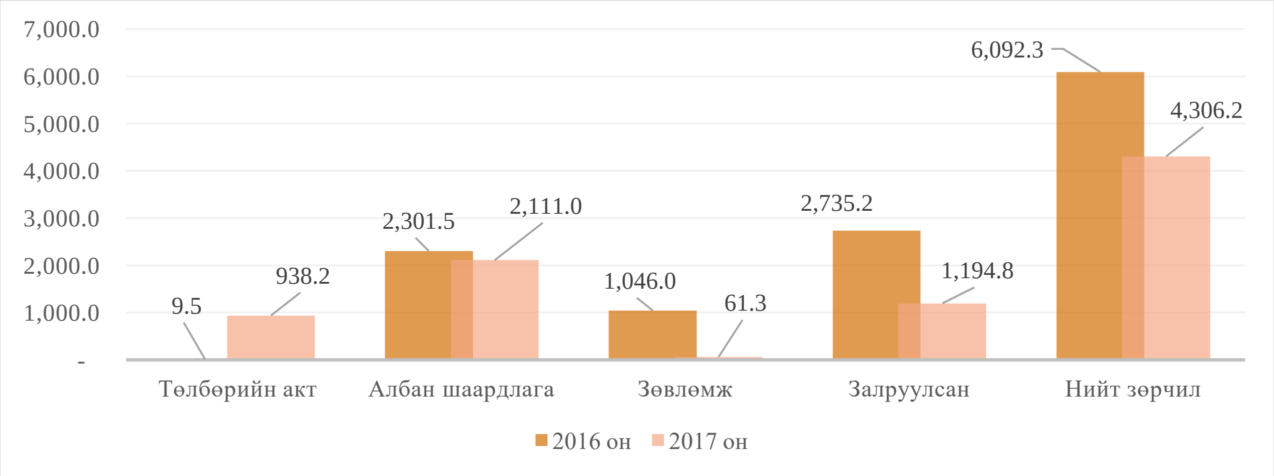

Графикаас харахад нийт зөрчил 1,786.1 сая төгрөгөөр буурсан байна. Тухайлбал албан шаардлага 190.5 сая төгрөг, зөвлөмж 984.7 сая төгрөг, залруулсан алдаа 1,540.4 сая төгрөгөөр тус тус буурсан байна. Харин төлбөрийн акт 928.7 сая төгрөгөөр өссөн байгаа нь СХС-ийн үндсэн зээл, зээлийн хүүгийн эргэн төлөлтийг гэрээний хугацаанд барагдуулаагүй, сахилгын шийтгэлтэй албан хаагчид төрийн албан хаагчийн урамшууллыг олгосон зэрэгтэй холбоотой байна.

Тайланд онд илэрсэн нийт алдаа, зөрчлийг бүтцээр харуулбал:

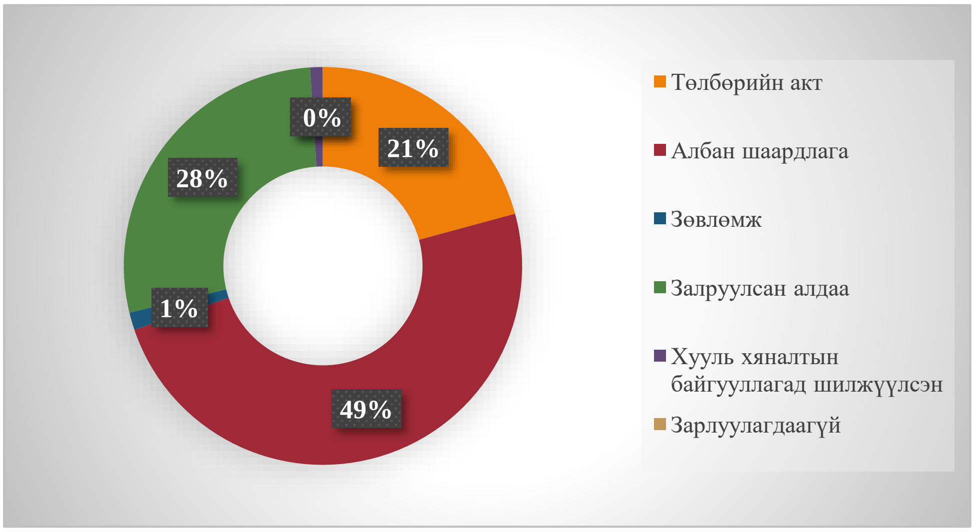

Диаграммаас харахад нийт алдаа, зөрчлийн дийлэнх буюу 21.0 хувийг төлбөрийн акт, 49.0 хувийг хугацаатай албан шаардлага, 28.0 хувийг залруулсан алдаа эзэлж байна.

2.10 ДАРААГИЙН АУДИТААР АВЧ ҮЗЭХ БУЮУ АНХААРАЛ ТАТАХУЙЦ БУСАД ЧУХАЛ АСУУДАЛ

Нийт 894.6 сая төгрөгийн төлбөрийн акт тогтоосноос 881.0 сая төгрөг буюу 98.5 хувь нь Сум хөгжүүлэх сангийн хугацаа хэтэрсэн зээлийн авлагыг барагдуулахаар тогтоосон төлбөрийн акт байна. Үүний 409.5 сая төгрөгийн төлбөрийн актыг 2017 онд хийсэн гүйцэтгэлийн аудитаар тогтоосон бөгөөд хугацаанд нь бүрэн барагдуулаагүй тул санхүүгийн аудитаар анхаарал хандуулан холбогдох албан тушаалтнуудад сахилгын шийтгэл ногдуулах саналыг төсвийн ерөнхийлөн захирагчид хүргүүлсэн.

Санхүүгийн тайлангийн аудитын явцад сумдын Засаг дарга нартай уулзалт хийж, төлбөрийн актыг 2018 оны 9 дүгээр сарын 30-ны өдрийн дотор төвлөрүүлэх талаар уулзалтын тэмдэглэлээр баримтжуууллаа.

Иймд төлбөрийн актын хэрэгжилтийг дараагийн аудитаар авч үзэх анхаарал татахуйц асуудал байна гэж үзлээ.

2.11 ШИЛЭН ДАНСНЫ ТУХАЙ МЭДЭЭЛЭЛ

Дундговь аймгийн төсвийн ерөнхийлөн захирагчийн харьяа байгууллагууд нь шилэн дансны нэгдсэн www.shilendans.gov.mn сайтад бүтэн жилээр нэг удаа оруулах мэдээлэл, санхүүгийн тайлан, аудитын дүгнэлт, дараа жилийн төсвийн төслийг PDF файлаар мэдээлсэн байна.

2.12 ӨМНӨХ ЗӨВЛӨМЖИЙН ХЭРЭГЖИЛТИЙН ТАЛААРХ ТАЙЛБАР, ТОДРУУЛГА

Дундговь аймгийн төсвийн ерөнхийлөн захирагчийн 2016 оны санхүүгийн нэгтгэсэн тайлангийн аудитаар алдаа, зөрчил илрүүлээгүй, менежментийн захидлаар 6 заалт бүхий зөвлөмжийг хүргүүлсэн. Хэрэгжилтийг 2017 оны 09 дүгээр сарын 19-ний өдрийн 1/935 дугаар албан бичгээр ирүүлсэн байна.

Нэгтгэсэн тайланд хамрагдсан байгууллагуудын 2016 оны санхүүгийн тайлангийн аудитаар нийт 6,092.3 сая төгрөгийн алдаа, зөрчил илрүүлж аудитын явцад залруулах боломжтой 2,735.2 сая төгрөгийн алдааг залруулж, хохирлыг нөхөн төлүүлэхээр 7.6 сая төгрөгийн төлбөрийн акт тогтоож, зөрчлийг арилгуулахаар 2,303.5 сая төгрөгийн хугацаатай албан шаардлага, 1,046.0 сая төгрөгийн зөвлөмжийг тус тус хүргүүлжээ. Төсөв захирагч нар хэрэгжилтийг албан бичгээр болон холбогдох нотлох баримтын хамт ирүүлсэн байна.

2.13 САНАЛ ДҮГНЭЛТИЙН ХЭЛБЭР, ҮНДЭСЛЭЛ

Бид Дундговь аймгийн төсвийн ерөнхийлөн захирагчийн 2017 оны жилийн эцсийн санхүүгийн нэгтгэсэн тайлан, төсвийн гүйцэтгэлийн тайланд аудит хийж, баталгаажуулах ажлыг Аудитын Олон улсын стандартын дагуу, Монгол Улсын холбогдох хууль тогтоомжид нийцүүлэн гүйцэтгэсэн.

Дундговь аймгийн төсвийн ерөнхийлөн захирагчийн 2017 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрөөрх нэгтгэсэн санхүүгийн байдал, санхүүгийн үр дүн, мөнгөн гүйлгээ, өмчийн өөрчлөлтийн тайлан болон төсвийн гүйцэтгэлийн тайлан, бусад илчлэл тодруулгад тайлагнасан үлдэгдэл, ажил гүйлгээнүүдийг холбогдох хууль, УСНББОУС, түүнд нийцүүлэн Сангийн сайдын баталсан заавар, журмуудын дагуу материаллаг байдлын хувьд алдаагүй, үнэн зөв, шударга илэрхийлсэн тул “Зөрчилгүй” санал дүгнэлт гаргалаа.

АУДИТЫН ТАЙЛАНГ ХЯНАСАН:

ТЭРГҮҮЛЭХ АУДИТОР П.ТӨВСАНАА

АУДИТЫН МЕНЕЖЕР Х.НАРАНЦАЦРАЛ

БЭЛТГЭСЭН:

АХЛАХ АУДИТОР Т.БАТСАЙХАН

АУДИТОР Б.ГАНТУЯА

АУДИТОР Т.ОЮУН-ЭРДЭНЭ

АУДИТОР Ж.УГТАХБАЯР

Огноо: 2018.04.19

3 Менежментийн захидал

Дундговь аймаг дахь Төрийн аудитын газар нь аудитын явцад илрүүлсэн зүйлсийг нэгтгэсэн менежментийн захидлыг төсвийн ерөнхийлөн захирагчид зориулж бэлтгэсэн бөгөөд түүнд хяналтын сул тал, горимыг өөрчлөх замаар хяналтыг сайжруулах зөвлөмжийг өглөө.

Энэхүү менежментийн захидлын агуулга АОУС-ын дагуу хийгддэг ТАБ-ын аудитын горимоос урган гарсан болно. Бидний хэрэгжүүлсэн горим, сорил нь санхүүгийн тайлангийн санал дүгнэлт гаргахад зориулагдсан.

Тиймээс аудитын зөвлөмж нь дахин хяналт хийх үеийн нөхцөл байдлын талаарх бидний үнэлэлт, дүгнэлтийг тусгаж байгаа болно.

Аудитын газрын энэхүү зөвлөмж нь та бүхний бүртгэл, тайлагнал, хяналтын үйл ажиллагааг сайжруулах зорилготой бөгөөд зөвлөмжийг хүлээн авч, хэрэгжүүлэх нь Төсвийн ерөнхийлөн захирагчийн үүрэг хариуцлага юм.

Аудитын явцад бидэнтэй хамтран ажилласан төсвийн захирагч болон санхүүгийн ажилтнуудад талархал илэрхийлье.

Санхүүгийн тайланд шууд бөгөөд материаллаг хэмжээгээр нөлөөлж болзошгүй цаашид анхаарвал зохих асуудлыг менежментийн захидалд тэргүүлэх ач холбогдолтойгоос нь эхлэн эрэмбэлэн үзүүлэв.

Асуудал 1: Санхүүгийн тайлагнал **Тэргүүлэх ач холбогдол-1**

Илрүүлэлт	**Зөвлөмж**
Төсвийн шууд захирагч нь жилийн эцсийн тайланг гаргахдаа харилцагч санхүүгийн байгууллагуудтай тооцоо нийлээгүйгээс санхүүгийн тайлан буруу илэрхийлэгдэж байна.	Жилийн эцсийн санхүүгийн тайланг төрийн аудитын байгууллагад ирүүлэхдээ санхүүжилт, орлогын тооцоог Санхүү, төрийн сангийн хэлтэстэй, үндсэн хөрөнгийн бүртгэлийг ОНӨГ-тай тус тус тооцоо нийлж баталгаажуулж ирүүлэх
Эрсдэл	**Төсвийн захирагчийн хариу**
Санхүүгийн тайлан буруу илэрхийлэгдэх	Бүх сумдын төсвийн ерөнхийлөн захирагч нарт 2018.01.09-ний өдрийн 5/32 албан тоотоор 2017 онд орон нутгийн төсөв, Орон нутгийн хөгжлийн сан, тусгай зориулалтын шилжүүлгээр олгогдсон санхүүжилтийн хоорондын тооцоог

хүргүүлж, тайлан тооцоо нийлсэн дүнгээр хянасан болно.

АСУУДАЛ 2: СУМ ХӨГЖҮҮЛЭХ САНГИЙН ХУГАЦАА ХЭТЭРСЭН АВЛАГА	**ТЭРГҮҮЛЭХ АЧ ХОЛБОГДОЛ-1**

Илрүүлэлт

“Сум хөгжүүлэх сангийн зарцуулалт, үр дүн”-д хийсэн гүйцэтгэлийн аудит болон жилийн эцсийн санхүүгийн тайлангийн аудитаар хугацаа хэтэрсэн 966.1 сая төгрөгийн авлагын зөрчил илэрсэн. Хугацаа хэтэрсэн дээрх авлага нь нийт авлагын 11 хувийг, СХС-н авлагын 29.9 хувийг тус тус эзэлж байна.

Энэ нь Иргэний тухай хуулийн 222.4-т /*Хугацаа хэтрүүлсэн үүрэг гүйцэтгэгч нь түүнд ямар нэг тохиолдол нөлөөлсөн эсэхийг харгалзахгүйгээр хохирлыг хариуцна.../,* 222.5-д /*Мөнгөн төлбөрийн үүргээ хугацаанд нь гүйцэтгээгүй бол үүрэг гүйцэтгэгч хэтрүүлсэн хугацаанд тохирсон хүү төлөх үүрэгтэй/,* зээлдэгчтэй байгуулсан “Сум хөгжүүлэх сангаас зээл олгох гэрээ”-ний 3.2-т /*Зээлдэгч авсан зээлийн төлбөр болон хүүг энэхүү гэрээний 1.3-т заасан хугацаанд бүрэн эргүүлэн төлөх үүрэг хүлээх буюу хавсралтанд тодорхойлсон төлбөрийн хуваарийн дагуу гүйцэтгэнэ/* заасныг зөрчсөн.

Зөвлөмж

- Санхүү, гүйцэтгэлийн аудитаар тогтоосон төлбөрийн актыг тогтоосон хугацаанд барагдуулах ажлыг зохион байгуулах.

-Цаашид гэрээний хэрэгжилтийг хангаж, зээл, зээлийн хүүг гэрээнд заасан хуваарийн дагуу хугацаанд нь төлүүлэх арга хэмжээ авах.

Эрсдэл

Зээлийн эргэн төлөлт хугацаандаа төвлөрөөгүйгээс Сум хөгжүүлэх сангийн хөрөнгийн эх үүсвэр дутагдах, хөрөнгийн хүртээмж, үр ашиг буурах, найдваргүй авлага нэмэгдэж, ТЕЗ-ийн жилийн эцсийн санхүүгийн тайлангийн дүгнэлтэд нөлөөлөх

Төсвийн захирагчийн хариу

Сумын төсвийн ерөнхийлөн захирагч нарт сум хөгжүүлэх сангийн авлагыг барагдуулан төвлөрүүлж, сумын ИТХ-аараа баталсан сумынхаа тэргүүлэх чиглэлийн үйлдвэрлэлд санхүүжилт болгон ашиглахыг үүрэг болгон 2018.09.25-д хэрэгжилтийг тооцохоор ажиллаж байна.

АСУУДАЛ 3: АВЛАГА. ТЭРГҮҮЛЭХ АЧ ХОЛБОГДОЛ -1

Илрүүлэлт

Буруутай этгээдийн шийдвэрээр ажлаас чөлөөлөгдсөн ажилтанд шүүхийн шийдвэрээр 52.6 сая төгрөгийн цалинг нөхөн олгосон бөгөөд санхүүгийн тайланд авлагаар тайлагнаагүй зөрчил илэрсэн.

Энэ нь Захиргааны ерөнхий хуулийн 103.1 /*иргэн хуулийн этгээдийн хохирлыг барагдуулсны улмаас өөрт учирсан хохирлыг захиргааны байгууллага Иргэний хуулийн 498.5-д заасны дагуу гэм буруутай албан тушаалтнаар буцааж төлүүлнэ*/ дахь заалтыг зөрчсөн.
Аудитын явцад шүүхийн шийдвэрээр олгосон төлбөрийн дүнгээр авлага үүсгэж, залруулах бичилт хийсэн.

Зөвлөмж

Буруутай этгээдийн шийдвэрээр ажлаас чөлөөлөгдсөн ажилтанд шүүхийн шийдвэрээр олгосон төлбөрийн талаар холбогдох албан тушаалтанд танилцуулах, авлагыг тайлант хугацаанд багтаан барагдуулах ажил зохион байгуулах

Эрсдэл

Төрийн албан хаагчийн эрх ашиг зөрчигдөх, төсөвт хүндрэл үүсгэх, авлага өсөх

Төсвийн захирагчийн хариу

Төсвийн шууд захирагч нарыг авлага барагдуулах арга хэмжээг холбогдох байгууллагуудтай хамтран зохион байгуулахыг үүрэг болгон ажиллаж байна.

АСУУДАЛ 4: ДОТООД ХЯНАЛТ ТЭРГҮҮЛЭХ АЧ ХОЛБОГДОЛ-1

Илрүүлэлт

Санхүүгийн тайлангийн аудитаар нийт 4,306.2 сая төгрөгийн алдаа, зөрчил илэрсэн. Энэ нь УСНББОУС 1 Санхүүгийн тайлангийн толилуулгын 27 дугаар зүйлд /*Санхүүгийн тайланд байгууллагын санхүүгийн байдал, санхүүгийн үр дүн, мөнгөн гүйлгээг үнэн зөв толилуулах ёстой. Үнэн зөв толилуулга нь ажил гүйлгээний нөлөөг УСНББОУС-д тодорхойлсны дагуу хөрөнгө, өр төлбөр, орлого, зардлаар тодорхойлж хүлээн зөвшөөрч шударгаар илэрхийлэхийг шаарддаг. УСНББОУС-ыг шаардлагатай үед нэмэлт тодотгол*

Зөвлөмж

- Засгийн газрын 2015 оны 483 дугаар тогтоолоор баталсан Дотоод аудитын дүрмийн 4.10 /*Төсвийн ерөнхийлөн захирагчийн дотоод аудитын нэгж, түүний эрхлэх асуудлын хүрээний төсвийн төвлөрүүлэн захирагч, төсвийн шууд захирагчийн үйл ажиллагаанд хяналт тавина*/ дахь заалтын дагуу Төсвийн ерөнхийлөн захирагчийн дотоод аудитын албаны үйл ажиллагааг сайжруулах;

-Төсөв захирагчдын үйл ажиллагаанд тавих хяналтыг тайлант хугацааны явцад хийж,

хавсралтуудын хамт хэрэглэх нь санхүүгийн тайлангийн үнэн зөв толилуулах үр дүнд хүргэнэ/ заасныг зөрчсөн.

жилийн эцсийн тайлан гарахаас өмнө хэрэгжилт, үр дүнг тооцож ажиллах.

Эрсдэл

- Төрийн албан хаагчдын сахилга, хариуцлага сулрах;
- Алдаа, зөрчил дахин давтан гарах;
- Төсөв хөрөнгө хяналтгүй, үр ашиггүй зарцуулагдах

Төсвийн захирагчийн хариу

Санхүүгийн тайлангийн аудитаар илэрсэн зөрчлүүдийн нэгдсэн жагсаалт гарган 2017 оны нэгдсэн тайлангийн дүн, төсвийн гүйцэтгэлийг аймгийн ИТХ-аар хэлэлцүүлэх үеэр бүх төсөв захирагч, санхүүгийн ажилтнуудад зөрчлийг дахин гаргахгүй талаар үүрэг чиглэл өгч гарын авлага материал гаргаж өгнө.

4 АУДИТ ХИЙГДСЭН САНХҮҮГИЙН ТАЙЛАН

АУДИТ ХИЙГДСЭН САНХҮҮГИЙН БАЙДЛЫН ТАЙЛАН

/Төгрөгөөр/

Дансны код	Балансын үзүүлэлт	Эхний үлдэгдэл	Эцсийн үлдэгдэл
1	ЭРГЭЛТИЙН ХӨРӨНГИЙН ДҮН	13,567,459,161.98	13,504,722,519.53
31	МӨНГӨН ХӨРӨНГӨ	3,511,620,195.40	2,765,738,231.98
311	Кассанд байгаа бэлэн мөнгө	3,548,929.80	1,102,011.90
31110	Төгрөг	3,548,929.80	1,102,011.90
312	Банкинд байгаа бэлэн мөнгө	3,508,071,265.60	2,764,636,220.08
3121	Төгрөг	3,508,071,265.60	2,764,636,220.08
31211	Төрийн сангийн харилцах	3,370,008,312.66	2,657,724,338.27
31213	Арилжааны банк дахь харилцах	138,062,621.74	98,316,865.61
31216	Нэмэлт санхүүжилтийн арилжааны банк	331.20	8,595,016.20
33	АВЛАГА	4,552,372,968.87	4,634,284,853.61
33100	Ажиллагчидтай холбогдсон авлага	8,940,610.16	8,265,903.41
33200	Төлбөртэй үйлчилгээний авлага	14,845,372.00	6,996,832.00
33400	Зээлийн хүүгийн авлага	82,162,005.00	96,870,618.78
33401	Дансны авлага /ТӨҮГ/	90,329,464.40	106,007,982.80
33402	Татвар, НДШ – ийн авлага /ТӨҮГ/	660,272.07	579,751.22
335	Бусад авлага	3,461,646,832.24	3,031,541,898.40
33510	Байгууллагаас авах авлага	1,335,735,798.37	1,530,361,102.86
33520	Хувь хүмүүсээс авах авлага	2,125,911,033.87	1,501,180,795.54
336	Зээлийн авлага	893,788,413.00	1,384,021,867.00
3361	Дотоод эх үүсвэрээс олгосон зээлийн авлага	893,788,413.00	1,384,021,867.00
33611	Засгийн газрын байгууллага, бусад шатны төсөвт олгосон	5,192,786.00	5,192,786.00
33612	Хувь хүмүүст олгосон зээл	658,795,780.00	1,236,965,034.00
33615	Хувийн хэвшлийн аж ахуйн нэгжид олгосон зээл	229,799,847.00	141,864,047.00
35	БАРАА МАТЕРИАЛ	5,493,385,376.50	6,088,244,812.73
351	Түүхий эд материал	1,450,433,532.84	1,586,528,427.11
35110	Тусгай зориулалттай материал	1,324,419,683.97	1,456,581,295.53
35130	Эм боох материал	126,013,848.87	129,947,131.58

35300	Бэлэн бүтээгдэхүүн	10,942,965.97	6,814,260.00
354	Хангамжийн материал	2,932,794,627.69	3,390,841,275.62
35410	Бичиг хэргийн материал	189,162,396.07	182,154,921.30
35420	Аж ахуйн материал	1,515,850,860.98	1,727,426,469.93
35430	Сэлбэг хэрэгсэл	41,462,724.00	47,574,345.53
35440	Түлш, шатах тослох материал	125,010,087.67	112,482,025.03
35450	Барилгын засварын материал	238,158,231.95	318,818,727.17
35460	Хүнсний материал	137,388,417.70	122,599,240.48
35470	Бусад хангамжийн материал	685,761,909.32	879,785,546.18
35600	Мал амьтад	1,099,214,250.00	1,104,060,850.00
36	НӨӨЦИЙН БАРАА	10,080,621.21	16,454,621.21
36300	Тэжээлийн нөөц	10,080,621.21	16,454,621.21
2	ЭРГЭЛТИЙН БУС ХӨРӨНГИЙН ДҮН	93,240,863,614.14	93,424,699,010.76
39	ҮНДСЭН ХӨРӨНГӨ	93,240,863,614.14	93,424,699,010.76
392	Биет хөрөнгө	93,194,698,724.33	93,391,770,112.95
39201	Барилга, байгууламж, орон сууц	114,609,189,391.37	118,337,343,469.96
39202	Хуримтлагдсан элэгдэл	(35,920,098,005.46)	(38,408,573,584.13)
39203	Авто-тээврийн хэрэгсэл	4,742,462,495.04	4,770,997,535.41
39204	Хуримтлагдсан элэгдэл	(2,719,377,762.08)	(2,802,833,697.51)
39205	Машин тоног төхөөрөмж (компьютер)	8,583,389,019.32	9,158,730,494.89
39206	Хуримтлагдсан элэгдэл	(4,779,915,397.09)	(5,504,013,601.33)
39207	Тавилга, аж ахуйн эд хогшил	4,196,047,685.86	4,410,424,796.19
39208	Хуримтлагдсан элэгдэл	(2,295,566,318.28)	(2,592,371,252.35)
39209	Зам, гүүрийн байгууламж	22,881,000.00	22,881,000.00
39210	Хуримтлагдсан элэгдэл	(169,436.05)	(210,100.69)
39211	Батлан хамгаалах, цэргийн зориулалттай тоног төхөөрөмж	5,550,000.00	5,550,000.00
39212	Хуримтлагдсан элэгдэл	(2,404,999.99)	(3,514,999.98)
39213	Түүх соёл, музейн дурсгалт зүйлс	881,305,832.00	887,320,832.00
39214	Бусад үндсэн хөрөнгө	3,137,835,798.47	3,165,385,295.37
39215	Хуримтлагдсан элэгдэл	(917,746,985.69)	(1,084,543,204.99)
39216	Дуусаагүй барилга, байгууламж	3,130,880,008.25	2,476,770,284.00
39217	Ном	520,436,398.66	552,426,846.11
393	Биет бус хөрөнгө	46,164,889.81	32,928,897.81
39301	Програм хангамж	145,205,438.80	146,376,888.80
39302	Хуримтлагдсан элэгдэл	(104,564,726.97)	(117,589,668.89)
39303	Бусад биет бус хөрөнгө	6,720,000.00	6,720,000.00
39304	Хуримтлагдсан элэгдэл	(1,195,822.02)	(2,578,322.10)
3	НИЙТ ХӨРӨНГИЙН ДҮН III=I+II	106,808,322,776.12	106,929,421,530.29
4	НИЙТ ӨР ТӨЛБӨР	4,937,942,580.37	4,830,676,224.59
41	БОГИНО ХУГАЦААТ ӨР ТӨЛБӨР	858,544,386.69	751,278,030.91
413	Өглөг	858,544,386.69	751,278,030.91
41310	Ажилчидтай холбогдсон өглөг	11,062,704.05	19,251,493.30
41320	Бараа үйлчилгээний зардлын өглөг	24,173,274.00	55,746,465.00
4136	Бусад өглөг	823,308,408.64	676,280,072.61
41361	Байгууллагад төлөх өглөг	746,297,768.75	582,835,987.17
41362	Хувь хүмүүст төлөх өглөг	1,751,364.10	2,206,271.10
41363	Татварын өглөг /ТӨҮГ/	13,150,785.47	18,961,949.79
41366	Дансны өглөг /ТӨҮГ/	61,981,386.43	72,275,864.55
42	УРТ ХУГАЦААТ ӨР ТӨЛБӨР	4,079,398,193.68	4,079,398,193.68
422	Урт хугацаат зээл	4,079,398,193.68	4,079,398,193.68
4221	Төгрөг	4,079,398,193.68	4,079,398,193.68
42211	Засгийн газрын байгууллага, бусад шатны төсөв	4,079,398,193.68	4,079,398,193.68
5	ЦЭВЭР ХӨРӨНГӨ ӨМЧИЙН ДҮН	101,870,380,195.75	102,098,745,305.70
51	Засгийн газрын хувь оролцоо	101,870,380,195.75	102,098,745,305.70

511	Засгийн газрын оруулсан капитал /Засгийн газрын сан/ орон нутгийн сан	50,007,941,101.40	50,319,186,884.70
51101	Өмч: - төрийн	50,007,941,101.40	50,319,186,884.70
512	Хуримтлагдсан үр дүн	31,412,382,941.22	31,330,162,757.53
51210	Өмнөх үеийн үр дүн	28,322,321,930.83	32,092,768,388.66
51220	Тайлант үеийн үр дүн	3,090,061,010.39	(762,605,631.13)
51300	Хөрөнгийн дахин үнэлгээний зөрүү	20,450,056,153.13	20,449,395,663.47
6	ӨР ТӨЛБӨР, ЦЭВЭР ХӨРӨНГӨ ӨМЧИЙН ДҮН VI=IV+V	106,808,322,776.12	106,929,421,530.29

АУДИТ ХИЙГДСЭН САНХҮҮГИЙН ҮР ДҮНГИЙН ТАЙЛАН

/төгрөгөөр/

Дансны код	Үзүүлэлт	Эхний үлдэгдэл	Эцсийн үлдэгдэл
1	ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНЫ ОРЛОГЫН ДҮН (I)	52,856,173,785.08	48,417,760,754.81
11	ТАТВАРЫН ОРЛОГО	4,327,347,401.61	4,665,950,687.73
110	Орлогын албан татвар	3,368,559,857.93	3,560,758,139.84
1100	Хувь хүний орлогын албан татвар	3,798,754,298.73	3,997,555,539.84
110001	Цалин, хөдөлмөрийн хөлс, шагнал, урамшуулал болон тэдгээртэй адилтгах хөдөлмөр эрх	3,266,812,570.20	3,455,874,951.64
110002	Үйл ажиллагааны орлого	407,735,042.53	415,475,288.20
110003	Хөрөнгийн орлого	124,206,686.00	126,205,300.00
1101	Хувь хүний орлогын албан татварын буцаан олголт	(430,194,440.80)	(436,797,400.00)
110101	Хувь хүний орлогын албан татварын буцаан олголт	(430,194,440.80)	(436,797,400.00)
113	Хөрөнгийн албан татвар	306,908,154.36	351,460,041.98
113001	Үл хөдлөх эд хөрөнгийн албан татвар	84,330,058.46	94,567,919.98
113002	Бууны албан татвар	17,680,000.00	18,357,000.00
113003	Автотээврийн болон өөрөө явагч хэрэгслийн албан татвар	204,898,095.90	238,535,122.00
118	Бусад татвар, төлбөр, хураамж	651,879,389.32	753,732,505.91
1180	Бусад нийтлэг төлбөр, хураамж	147,593,143.22	203,485,586.51
118001	Улсын тэмдэгтийн хураамж	97,422,253.22	150,244,739.26
118006	Түгээмэл тархацтай ашигт малтмал ашигласны төлбөр	30,597,600.00	22,806,540.00
118009	Хог хаягдлын үйлчилгээний хураамж	19,573,290.00	30,434,307.25
1181	Газрын төлбөр	229,317,666.00	206,002,356.40
118101	Газрын төлбөр	171,205,466.00	183,435,556.40
118102	Дуудлага худалдаа	58,112,200.00	22,566,800.00
1182	Байгалийн нөөц ашигласны төлбөр	246,877,958.10	307,705,610.00
118202	Ан амьтны нөөц ашигласны төлбөр	216,917,569.10	278,868,934.00
118203	Ус, рашааны нөөц ашигласны төлбөр	29,960,389.00	28,836,676.00
1183	Бусад татвар	28,090,622.00	36,538,953.00
118301	Бусад татвар	28,090,622.00	36,538,953.00
12	ТАТВАРЫН БУС ОРЛОГО	20,756,989,268.32	17,149,918,219.70
120	Нийтлэг татварын бус орлого	13,805,014,968.32	10,857,352,419.70
120002	Хүүгийн орлого	314,675,972.57	185,982,968.93
120003	Торгуулийн орлого		324,712,286.11
120004	Төсөв байгууллагын өөрийн орлого	13,020,699,295.90	9,822,848,072.23
1E+06	Үндсэн үйл ажиллагааны орлогоос санхүүжих	194,084,348.00	220,588,351.98
1E+06	Туслах үйл ажиллагааны орлогоос санхүүжих	1,011,629,547.75	1,398,501,807.92

1E+06	Үнэ төлбөргүй хүлээн авсан орлого	11,814,985,400.15	8,203,757,912.33
120005	Түрээсийн орлого		20,181,451.00
120009	Бусад орлого	51,701,287.21	74,117,416.23
120010	Борлуулалтын орлого (цэвэр) /ТӨҮГ/	1,592,023,684.87	1,746,628,334.43
120011	Борлуулалтын өртөг /ТӨҮГ/	1,174,085,272.23	1,317,118,109.23
123	Улсын төсөв орон нутгийн төсөв хоорондын шилжүүлэг	6,951,974,300.00	6,292,565,800.00
123003	Улсын төсвөөс орон нутгийн төсөвт олгох санхүүгийн дэмжлэг	6,951,974,300.00	6,292,565,800.00
13	ТУСЛАМЖ, САНХҮҮЖИЛТИЙН ОРЛОГО	27,771,837,115.15	26,601,891,847.38
1310	Улсын төвлөрсөн төсвөөс	27,282,884,970.75	26,018,369,647.38
131005	Хөрөнгийн санхүүжилт	959,486,775.00	419,557,087.00
131007	Тусгай зориулалтын шилжүүлгээс санхүүжих	22,208,677,700.00	23,752,049,700.00
131008	Орон нутгийн хөгжлийн нэгдсэн сангаас санхүүжих	4,114,720,495.75	1,846,762,860.38
1311	Нэмэлт санхүүжилтийн орлого	488,952,144.40	583,522,200.00
131101	Төрийн болон орон нутгийн өмчит бус этгээдээс авсан хандив, тусламж	3,600,000.00	24,681,476.00
131103	ЗГНХ,ЗДНХөрөнгө,түүнтэй адилтгах ангилагдаагүй нөөц хөрөнгөөс тухайн төсвийн захирагчид хуваарилсан хөрөнгө	64,000,000.00	40,000,000.00
131104	Дээд шатны төсвийн захирагчийн төсөвт тусгагдсан төсвөөс доод шатны төсвийн захирагчид хуваарилсан хөрөнгө	331,768,826.40	371,666,573.00
131105	Төсвийн байгууллагын үндсэн үйл ажиллагааны хүрээнд бий болсон нэмэлт орлого	70,132,688.00	91,989,362.00
131106	Төсвийн урамшуулал	19,450,630.00	55,184,789.00
2	ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНЫ ЗАРДЛЫН ДҮН	48,729,619,976.64	46,173,436,192.65
21	УРСГАЛ ЗАРДАЛ	48,729,619,976.64	46,173,436,192.65
210	БАРАА, АЖИЛ ҮЙЛЧИЛГЭЭНИЙ ЗАРДАЛ	43,562,676,372.55	39,488,953,380.64
2101	Цалин хөлс болон нэмэгдэл урамшил	18,300,076,715.52	18,394,235,667.70
210101	Үндсэн цалин	14,590,707,187.73	14,535,499,513.79
210102	Нэмэгдэл	1,757,349,840.00	1,797,817,687.00
210103	Унаа хоолны хөнгөлөлт	111,758,514.00	102,382,322.00
210104	Урамшуулал	959,053,199.00	1,019,187,622.91
210105	Гэрээт ажлын хөлс	881,207,974.79	939,348,522.00
2102	Ажил олгогчоос нийгмийн даатгалд төлөх шимтгэл	1,997,268,521.13	2,039,543,002.40
210201	Тэтгэврийн даатгал	1,288,215,733.63	1,323,120,224.67
210202	Тэтгэмжийн даатгал	142,724,245.71	154,536,505.72
210203	ҮОМШӨ-ний даатгал	178,809,656.77	170,527,184.01
210204	Ажилгүйдлийн даатгал	35,535,001.70	37,077,837.83
210205	Эрүүл мэндийн даатгал	351,983,883.32	354,281,250.17
2103	Байр ашиглалттай холбоотой тогтмол зардал	3,239,866,700.91	3,345,959,728.76
210301	Гэрэл, цахилгаан	342,651,190.50	312,798,367.14
210302	Түлш, халаалт	2,702,770,744.41	2,823,347,763.62
210303	Цэвэр, бохир ус	185,112,066.00	199,517,598.00
210304	Байрны түрээс	9,332,700.00	10,296,000.00
2104	Хангамж, бараа материалын зардал	10,001,986,412.94	4,727,148,898.55
210401	Бичиг хэрэг	128,819,354.38	136,761,884.89
210402	Тээвэр, шатахуун	487,194,145.38	511,464,403.92
210403	Шуудан, холбоо, интернэтийн төлбөр	79,566,041.30	76,901,469.42
210404	Ном, хэвлэл	8,891,700.00	3,887,060.00
210405	Хог хаягдал зайлуулах, хортон мэрэгчдийн устгал, ариутгал	22,375,802.00	23,643,211.00

210406	Бага үнэтэй, түргэн элэгдэх, ахуйн эд зүйлс	133,460,458.64	220,097,016.93
210407	Аж ахуйн материал худалдан авах зардал	28,266,959.62	14,683,662.17
210408	Бараа материал акталсны зардал	175,834,708.02	222,349,820.00
210410	Бараа материал худалдан авахад төлсөн /ТӨҮГ/	8,937,577,243.60	3,517,360,370.22
2105	Нормативт зардал	1,320,334,125.62	1,366,754,963.15
210501	Эм, бэлдмэл, эмнэлгийн хэрэгсэл	195,223,931.21	191,091,948.43
210502	Хоол, хүнс	1,087,208,674.41	1,139,009,757.72
210503	Нормын хувцас, зөөлөн эдлэл	37,901,520.00	36,653,257.00
2106	Эд хогшил, урсгал засварын зардал	272,641,776.59	397,851,117.20
210601	Багаж, техник, хэрэгсэл	4,594,099.09	7,648,005.00
210602	Тавилга	37,000.00	108,500.00
210603	Хөдөлмөр хамгааллын хэрэглэл		75,600.00
210604	Урсгал засвар	268,010,677.50	390,019,012.20
2107	Томилолт, зочны зардал	154,646,089.00	233,290,100.00
210702	Дотоод албан томилолт	154,646,089.00	233,290,100.00
2108	Бусдаар гүйцэтгүүлсэн ажил, үйлчилгээний төлбөр, хураамж	1,367,739,129.98	1,620,966,964.41
210801	Бусдаар гүйцэтгүүлсэн бусад нийтлэг ажил үйлчилгээний төлбөр хураамж	760,612,369.43	744,546,251.45
210802	Аудит, баталгаажуулалт, зэрэглэл тогтоох	3,080,000.00	4,000,000.00
210803	Даатгалын үйлчилгээ	10,902,367.00	12,228,285.00
210804	Тээврийн хэрэгслийн татвар	4,086,078.00	5,925,241.00
210805	Тээврийн хэрэгслийн оношлогоо	637,500.00	1,672,740.00
210806	Мэдээлэл, технологийн үйлчилгээ	3,239,000.00	5,507,000.00
210807	Газрын төлбөр	773,988.00	1,409,355.00
210808	Банк, санхүүгийн байгууллагын үйлчилгээний хураамж	2,122,380.00	2,397,760.00
210811	Ерөнхий ба удирдлагын зардал /ТӨҮГ/	578,021,822.36	840,371,589.52
210814	Орлогын татварын зардал /ТӨҮГ/	4,263,625.19	2,908,742.44
2109	Бараа үйлчилгээний бусад зардал	6,908,116,900.86	7,363,202,938.47
210901	Бараа үйлчилгээний бусад зардал	1,482,495,435.77	1,398,597,606.77
210902	Хичээл үйлдвэрлэлийн дадлага хийх	135,371,460.00	204,556,222.00
210903	Үндсэн хөрөнгийн элэгдэл, хорогдол	5,290,250,005.09	5,753,055,117.40
210904	Найдваргүй авлагын алдагдал		6,993,992.30
213	УРСГАЛ ШИЛЖҮҮЛЭГ	5,166,943,604.09	6,684,482,812.01
2131	Засгийн газрын урсгал шилжүүлэг	198,419,321.20	209,575,028.00
213101	Засгийн газрын дотоод шилжүүлэг	204,002,817.20	209,575,028.00
2132	Бусад урсгал шилжүүлэг	4,773,314,773.00	6,331,903,467.80
213203	Нийгмийн халамжийн тэтгэвэр, тэтгэмж	3,693,688,029.00	3,750,582,407.00
213204	Ажил олгогчоос олгох бусад тэтгэмж, урамшуулал		47,831,900.00
213205	Төрөөс иргэдэд олгох тэтгэмж, урамшуулал	314,832,233.00	545,235,322.80
213206	Ээлжийн амралтаар нутаг явах унааны хөнгөлөлт	211,900.00	438,100.00
213207	Тэтгэвэрт гарахад олгох нэг удаагийн мөнгөн тэтгэмж	385,428,447.00	448,819,100.00
213208	Хөдөө орон нутагт тогтвор суурьшилтай ажилласан албан хаагчдад төрөөс үзүүлэх дэмжлэг	261,098,040.00	756,570,448.00
213209	Нэг удаагийн тэтгэмж, шагнал урамшуулал	118,056,124.00	782,426,190.00
2133	Улсын төсвөөс олгосон санхүүжилт, шилжүүлэг	40,571,359.00	57,498,728.00
213303	Төвлөрүүлэх шилжүүлэг	40,571,359.00	57,498,728.00
2134	Орон нутгийн төсвийн ерөнхийлөн захирагчдад олгох татаас, санхүүжилт	32,570,481.01	39,861,267.00

213403	Төвлөрүүлэх шилжүүлэг	32,570,481.01	39,861,267.00
2135	Төсвийн захирагчдаас олгосон санхүүжилт, шилжүүлэг	122,067,669.88	45,644,321.21
213503	Төвлөрүүлэх шилжүүлэг	122,067,669.88	45,644,321.21
3	ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНЫ ҮР ДҮН (3)=(1)-(2)	4,126,553,808.44	2,244,324,562.16
145	ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНЫ БУС ОРЛОГЫН ДҮН	3,066,805.00	1,733,723.70
145002	Үндсэн хөрөнгө, бараа материал худалдсаны олз	3,066,805.00	1,733,723.70
225	ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНЫ БУС ЗАРДЛЫН ДҮН	1,039,559,603.05	3,008,663,916.99
225001	Үндсэн хөрөнгө худалдсаны гарз	1,039,559,603.05	3,007,942,344.99
225002	Найдваргүй авлагын алдагдал		711,072.00
225005	Үнэ төлбөргүй гарсан зардал		10,500.00
5	НИЙТ ҮР ДҮН (5)=(3)+(4)	3,090,061,010.39	(762,605,631.13)

АУДИТ ХИЙГДСЭН МӨНГӨН ГҮЙЛГЭЭНИЙ ТАЙЛАН

/төгрөгөөр/

Дансны код	Үзүүлэлт	Эхний үлдэгдэл	Эцсийн үлдэгдэл
1	ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНЫ МӨНГӨН ОРЛОГЫН ДҮН (1)	43,499,808,461.34	42,960,846,122.43
11	ТАТВАРЫН ОРЛОГО	4,327,347,401.61	4,539,745,387.73
110	Орлогын албан татвар	3,368,559,857.93	3,434,552,839.84
1100	Хувь хүний орлогын албан татвар	3,798,754,298.73	3,871,350,239.84
110001	Цалин, хөдөлмөрийн хөлс, шагнал, урамшуулал болон тэдгээртэй адилтгах хөдөлмөр эрх	3,266,812,570.20	3,455,874,951.64
110002	Үйл ажиллагааны орлого	407,735,042.53	415,475,288.20
110004	Хөрөнгө борлуулсны орлого	124,206,686.00	
1101	Хувь хүний орлогын албан татварын буцаан олголт	(430,194,440.80)	(436,797,400.00)
110101	Хувь хүний орлогын албан татварын буцаан олголт	(430,194,440.80)	(436,797,400.00)
113	Хөрөнгийн албан татвар	306,908,154.36	351,460,041.98
113001	Үл хөдлөх эд хөрөнгийн албан татвар	84,330,058.46	94,567,919.98
113002	Бууны албан татвар	17,680,000.00	18,357,000.00
113003	Автотээврийн болон өөрөө явагч хэрэгслийн албан татвар	204,898,095.90	238,535,122.00
118	Бусад татвар, төлбөр, хураамж	651,879,389.32	753,732,505.91
1180	Бусад нийтлэг төлбөр, хураамж	147,593,143.22	203,485,586.51
118001	Улсын тэмдэгтийн хураамж	97,422,253.22	150,244,739.26
118006	Түгээмэл тархацтай ашигт малтмал ашигласны төлбөр	30,597,600.00	22,806,540.00
118009	Хог хаягдлын үйлчилгээний хураамж	19,573,290.00	30,434,307.25
1181	Газрын төлбөр	229,317,666.00	206,002,356.40
118101	Газрын төлбөр	171,205,466.00	183,435,556.40
118102	Дуудлага худалдаа	58,112,200.00	22,566,800.00
1182	Байгалийн нөөц ашигласны төлбөр	246,877,958.10	307,705,610.00
118202	Ан амьтны нөөц ашигласны төлбөр	216,917,569.10	278,868,934.00
118203	Ус, рашааны нөөц ашигласны төлбөр	29,960,389.00	28,836,676.00
1183	Бусад татвар	28,090,622.00	36,538,953.00
118301	Бусад татвар	28,090,622.00	36,538,953.00
12	ТАТВАРЫН БУС ОРЛОГО	11,403,207,544.58	11,818,312,587.32
120	Нийтлэг татварын бус орлого	4,451,233,244.58	5,399,541,487.32
120002	Хүүгийн орлого	314,675,972.57	185,982,968.93
120003	Торгуулийн орлого		324,712,286.11

120004	Төсөв байгууллагын өөрийн орлого	2,302,353,215.85	2,893,480,980.04
1E+06	Үндсэн үйл ажиллагааны орлогоос санхүүжих	204,211,878.00	219,528,551.98
1E+06	Туслах үйл ажиллагааны орлогоос санхүүжих	2,098,141,337.85	2,673,952,428.06
120005	Түрээсийн орлого		20,181,451.00
120009	Бусад орлого	51,701,287.21	74,117,416.23
120013	Бараа борлуулсан, үйлчилгээ үзүүлсний орлого /ТӨҮГ/	1,781,099,915.95	1,901,066,385.01
121	Хөрөнгийн орлого	-	126,205,300.00
123	Улсын төсөв орон нутгийн төсөв хоорондын шилжүүлэг	6,951,974,300.00	6,292,565,800.00
123003	Улсын төсвөөс орон нутгийн төсөвт олгох санхүүгийн дэмжлэг	6,951,974,300.00	6,292,565,800.00
13	ТУСЛАМЖ, САНХҮҮЖИЛТИЙН ОРЛОГО	27,769,253,515.15	26,602,788,147.38
1310	Улсын төвлөрсөн төсвөөс	27,282,884,970.75	26,018,369,647.38
131005	Хөрөнгийн санхүүжилт	959,486,775.00	419,557,087.00
131007	Тусгай зориулалтын шилжүүлгээс санхүүжих	22,208,677,700.00	23,752,049,700.00
131008	Орон нутгийн хөгжлийн нэгдсэн сангаас санхүүжих	4,114,720,495.75	1,846,762,860.38
1311	Нэмэлт санхүүжилтийн орлого	486,368,544.40	584,418,500.00
131101	Төрийн болон орон нутгийн өмчит бус этгээдээс авсан хандив, тусламж	3,600,000.00	24,681,476.00
131103	ЗГНХ,ЗДНХөрөнгө,түүнтэй адилтгах ангилагдаагүй нөөц хөрөнгөөс тухайн төсвийн захирагчид хуваарилсан хөрөнгө	64,000,000.00	40,000,000.00
131104	Дээд шатны төсвийн захирагчийн төсөвт тусгагдсан төсвөөс доод шатны төсвийн захирагчид хуваарилсан хөрөнгө	331,768,826.40	371,666,573.00
131105	Төсвийн байгууллагын үндсэн үйл ажиллагааны хүрээнд бий болсон нэмэлт орлого	67,549,088.00	91,885,662.00
131106	Төсвийн урамшуулал	19,450,630.00	56,184,789.00
2	НИЙТ ЗАРЛАГА ба ЦЭВЭР ЗЭЭЛИЙН ДҮН (2)	36,467,883,837.75	39,684,645,381.03
21	УРСГАЛ ЗАРДАЛ	36,467,883,837.75	39,684,645,381.03
210	БАРАА, АЖИЛ ҮЙЛЧИЛГЭЭНИЙ ЗАРДАЛ	31,293,022,997.67	32,991,246,222.82
2101	Цалин хөлс болон нэмэгдэл урамшил	18,890,470,138.65	19,091,308,647.28
210101	Үндсэн цалин	14,589,019,259.72	14,607,358,425.85
210102	Нэмэгдэл	1,770,806,653.00	1,798,197,709.00
210103	Унаа хоолны хөнгөлөлт	92,915,914.00	105,949,542.00
210104	Урамшуулал	958,792,958.00	1,019,340,185.00
210105	Гэрээт ажлын хөлс	896,013,686.72	941,258,478.49
210106	Ажиллагчдад төлсөн /ТӨҮГ/	582,921,667.21	619,204,306.94
2102	Ажил олгогчоос нийгмийн даатгалд төлөх шимтгэл	2,109,321,264.96	2,133,414,723.83
210201	Тэтгэврийн даатгал	1,292,811,789.61	1,322,356,892.88
210202	Тэтгэмжийн даатгал	141,785,257.88	154,768,731.50
210203	ҮОМШӨ-ний даатгал	177,924,685.62	171,512,238.21
210204	Ажилгүйдлийн даатгал	35,485,325.62	37,079,039.76
210205	Эрүүл мэндийн даатгал	349,165,433.46	355,806,549.58
210206	Нийгмийн даатгалын байгууллагад төлсөн /ТӨҮГ/	112,148,772.77	91,891,271.90
2103	Байр ашиглалттай холбоотой тогтмол зардал	3,409,817,333.15	3,435,437,047.03
210301	Гэрэл, цахилгаан	339,703,081.00	312,920,267.14
210302	Түлш, халаалт	2,708,199,210.91	2,779,082,530.92
210303	Цэвэр, бохир ус	185,244,066.00	200,479,098.00
210304	Байрны түрээс	9,332,700.00	10,296,000.00
210305	Ашиглалтын зардалд төлсөн /ТӨҮГ/	167,338,275.24	132,659,150.97

2104	Хангамж, бараа материалын зардал	1,713,162,655.35	2,008,794,206.09
210401	Бичиг хэрэг	94,129,806.00	109,891,056.12
210402	Тээвэр, шатахуун	484,306,066.18	516,295,736.60
210403	Шуудан, холбоо, интернэтийн төлбөр	79,763,541.30	77,393,964.42
210404	Ном, хэвлэл	10,233,700.00	6,984,560.00
210405	Хог хаягдал зайлуулах, хортон мэрэгчдийн устгал, ариутгал	25,154,942.00	22,938,491.00
210406	Бага үнэтэй, түргэн элэгдэх, ахуйн эд зүйлс	106,021,187.00	159,494,904.00
210409	Түлш шатахуун, тээврийн хөлс, сэлбэг хэрэгсэлд төлсөн /ТӨҮГ/	111,269,919.00	148,867,360.90
210410	Бараа материал худалдан авахад төлсөн /ТӨҮГ/	802,283,493.87	966,928,133.05
2105	Нормативт зардал	1,400,991,284.50	1,446,077,831.00
210501	Эм, бэлдмэл, эмнэлгийн хэрэгсэл	187,684,877.00	193,824,160.00
210502	Хоол, хүнс	1,093,219,718.50	1,108,420,521.00
210503	Нормын хувцас, зөөлөн эдлэл	120,086,689.00	143,833,150.00
2106	Эд хогшил, урсгал засварын зардал	245,694,966.00	405,411,529.00
210601	Багаж, техник, хэрэгсэл	11,978,458.00	25,548,320.00
210602	Тавилга	1,265,800.00	175,000.00
210603	Хөдөлмөр хамгааллын хэрэглэл		78,800.00
210604	Урсгал засвар	232,450,708.00	379,609,409.00
2107	Томилолт, зочны зардал	155,103,489.00	233,161,100.00
210702	Дотоод албан томилолт	155,103,489.00	233,161,100.00
2108	Бусдаар гүйцэтгүүлсэн ажил, үйлчилгээний төлбөр, хураамж	1,053,688,661.03	1,254,289,984.58
210801	Бусдаар гүйцэтгүүлсэн бусад нийтлэг ажил үйлчилгээний төлбөр хураамж	809,133,801.43	894,564,001.95
210802	Аудит, баталгаажуулалт, зэрэглэл тогтоох	3,080,000.00	4,000,000.00
210803	Даатгалын үйлчилгээ	10,902,367.00	12,120,045.00
210804	Тээврийн хэрэгслийн татвар	3,935,738.00	6,092,321.00
210805	Тээврийн хэрэгслийн оношлогоо	637,500.00	1,656,000.00
210806	Мэдээлэл, технологийн үйлчилгээ	3,513,000.00	5,612,000.00
210807	Газрын төлбөр	773,988.00	1,441,355.00
210808	Банк, санхүүгийн байгууллагын үйлчилгээний хураамж	2,122,380.00	2,397,760.00
210816	Татварын байгууллагад төлсөн /ТӨҮГ/	134,711,891.55	114,638,802.80
210818	Бусад мөнгөн зарлага /ТӨҮГ/	81,293,644.05	211,767,698.83
2109	Бараа үйлчилгээний бусад зардал	2,314,773,205.03	2,983,351,154.01
210901	Бараа үйлчилгээний бусад зардал	2,112,369,400.03	2,744,860,082.01
210902	Хичээл үйлдвэрлэлийн дадлага хийх	202,403,805.00	238,491,072.00
213	УРСГАЛ ШИЛЖҮҮЛЭГ	5,174,860,840.08	6,693,399,158.21
2131	Засгийн газрын урсгал шилжүүлэг	200,641,168.20	211,118,530.00
213101	Засгийн газрын дотоод шилжүүлэг	200,641,168.20	211,118,530.00
2132	Бусад урсгал шилжүүлэг	4,811,580,643.00	6,339,276,312.00
213203	Нийгмийн халамжийн тэтгэвэр, тэтгэмж	3,693,688,029.00	3,750,582,407.00
213204	Ажил олгогчоос олгох бусад тэтгэмж, урамшуулал		47,702,900.00
213205	Төрөөс иргэдэд олгох тэтгэмж, урамшуулал	353,725,103.00	553,558,367.00
213206	Ээлжийн амралтаар нутаг явах унааны хөнгөлөлт	211,900.00	438,100.00
213207	Тэтгэвэрт гарахад олгох нэг удаагийн мөнгөн тэтгэмж	385,428,447.00	448,819,100.00
213208	Хөдөө орон нутагт тогтвор суурьшилтай ажилласан албан хаагчдад төрөөс үзүүлэх дэмжлэг	261,098,040.00	756,570,448.00

213209	Нэг удаагийн тэтгэмж, шагнал урамшуулал	117,429,124.00	781,604,990.00
2133	Улсын төсвөөс олгосон санхүүжилт, шилжүүлэг	40,571,359.00	57,498,728.00
213303	Төвлөрүүлэх шилжүүлэг	40,571,359.00	57,498,728.00
2134	Орон нутгийн төсвийн ерөнхийлөн захирагчдад олгох татаас, санхүүжилт	-	39,861,267.00
213403	Төвлөрүүлэх шилжүүлэг	0.00	39,861,267.00
2135	Төсвийн захирагчдаас олгосон санхүүжилт, шилжүүлэг	122,067,669.88	45,644,321.21
213503	Төвлөрүүлэх шилжүүлэг	122,067,669.88	45,644,321.21
3	ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНЫ ЦЭВЭР МӨНГӨН ГҮЙЛГЭЭ (3)=(1)-(2)	7,031,924,623.59	3,276,200,741.40
5	ХӨРӨНГӨ ОРУУЛАЛТЫН МӨНГӨН ЗАРДЛЫН ДҮН (5)	6,771,787,595.03	4,022,082,704.82
22	ХӨРӨНГИЙН ЗАРДАЛ	6,771,787,595.03	4,022,082,704.82
2200	Дотоод эх үүсвэрээр	6,771,787,595.03	4,022,082,704.82
221001	Их засвар	363,800,959.00	419,557,087.00
223001	Бусад хөрөнгө	5,577,617,709.32	3,109,988,098.00
225101	Үндсэн хөрөнгө олж эзэмшихэд төлсөн /ТӨҮГ/		770,000.00
225106	Биет ба биет бус хөрөнгө худалдан авсан зардал	234,683,110.71	491,767,519.82
6	ХӨРӨНГӨ ОРУУЛАЛТЫН ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНЫ ЦЭВЭР МӨНГӨН ГҮЙЛГЭЭ (6)=(4)-(5)	(6,771,787,595.03)	(4,022,082,704.82)
8	НИЙТ ЦЭВЭР МӨНГӨН ГҮЙЛГЭЭ (8)=(3)+(6)+(7)	260,137,028.56	(745,881,963.42)
9	Мөнгө, түүнтэй адилтгах хөрөнгийн эхний үлдэгдэл	3,251,483,166.84	3,511,620,195.40
10	Мөнгө, түүнтэй адилтгах хөрөнгийн эцсийн үлдэгдэл	3,511,620,195.40	2,765,738,231.98

АУДИТ ХИЙГДСЭН ӨМЧИЙН ӨӨРЧЛӨЛТИЙН ТАЙЛАН

/төгрөгөөр/

Код	Үзүүлэлт	Засгийн газрын оруулсан капитал	Дахин үнэлгээний нөөц	Хуримтлагдсан дүн	Засгийн газрын хувь оролцооний нийт дүн
C01	2016 оны 01-р сарын 31-нээрх үлдэгдэл	46,942,701,086.28	20,360,124,264.96	29,100,876,397.17	96,403,701,748.41
C02	Нягтлан бодох бүртгэлийн бодлогын өөрчлөлт			-778,554,466.34	-778,554,466.34
C03	Дахин илэрхийлсэн үлдэгдэл	46,942,701,086.28	20,360,124,264.96	28,322,321,930.83	95,625,147,282.07
C04	Үндсэн хөрөнгийн дахин үнэлгээний өсөлт		89,931,888.17		89,931,888.17
C05	Үндсэн хөрөнгийн дахин үнэлгээний бууралт	3,065,240,015.12			3,065,240,015.12
C07	Тайлант үеийн үр дүн			3,090,061,010.39	3,090,061,010.39
C08	2016 оны 12-р сарын 31-нээрх үлдэгдэл	50,007,941,101.40	20,450,056,153.13	31,412,382,941.22	101,870,380,195.75
D01	2017 оны 01-р сарын 01-нээрх үлдэгдэл	50,007,941,101.40	20,450,056,153.13	31,412,382,941.22	101,870,380,195.75
D02	Нягтлан бодох бүртгэлийн бодлогын өөрчлөлт	0.00	0.00	680,385,447.45	680,385,447.45

D03	Дахин илэрхийлсэн үлдэгдэл	50,007,941,101.40	20,450,056,153.13	32,092,768,388.67	102,550,765,643.20
D04	Үндсэн хөрөнгийн дахин үнэлгээний өсөлт, бууралт	0.00	-660,489.66	0.00	-660,489.66
D05	Үндсэн хөрөнгийн өсөлт, бууралт	311,245,783.30	0.00	0.00	311,245,783.30
D08	Тайлант үеийн үр дүн	0.00	0.00	-762,605,631.13	-762,605,631.13
D09	2017 оны 12-р сарын 31-нээрх үлдэгдэл	50,319,186,884.70	20,449,395,663.47	31,330,162,757.54	102,098,745,305.71

Аудитаар илэрсэн алдаа,зөрчлийн нэгтгэл:

№	Нэрс	Аудитын дүгнэлт	Нийт алдаа	Үүнээс:		Нийт зөрчил	Үүнээс:				Нийт илрүүлэлт	Үүнээс:		
				Залруулсан	Залруулаагүй		Акт тавьсан	Албан шаардлага өгсөн	Зөвлөмж өгсөн	Хууль хяналтын байгууллагад		Хэрэгжсэн	Хэрэгжээгүй	Хэрэгжих шатандаа
1	Дундговь аймгийн Халамжийн сан /Орон нутгийн төсөв/	Зөрчилгүй	17.8	17.8							17.8	17.8		
2	Дундговь аймгийн Номын сан	Хязгаарлалттай	0.8		0.8	1.9	0.3	1.7			2.7	2.5	0.3	
3	Дундговь аймгийн Боржигон мандал өрхийн эмнэлэг	Хамруулах				0.1		0.1			0.1		0.1	
4	Дундговь аймгийн Тэнгэрийн тэмдэг хүүхдийн театр	Хамруулах	0.6	0.6							0.6	0.6		
5	Дундговь аймгийн ИТХурал	Хамруулах				4.6	0.1	4.5			4.6		4.6	
6	Дундговь аймгийн ЗДТГ	Хамруулах	45.1	45.1		5.3		1.3	4.0		50.4	45.1	5.3	
7	Аймгийн Орон нутгийн хөгжлийн сан	Хамруулах				50.0		50.0			50.0	-	50.0	
8	Дундговь- Ус ОНӨААТҮГ	Зөрчилгүй	38.5	38.5		505.0		505.0			543.5	537.9	5.6	
9	Нийтлэг үйлчилгээний алба ОНӨААТҮГ	Татгалзсан				3.8		-		3.8	3.8		3.8	
10	Адаацаг сум	Зөрчилгүй	6.7	6.7		60.0	3.9	14.8		41.3	66.7	7.2	18.2	41.3
11	Баянжаргалан сум	Хязгаарлалттай	5.4	5.4		85.1	43.5	41.6			90.6	5.4	42.4	42.7
12	Говь-Угтаал сум	Зөрчилгүй	17.1	17.1		48.3	0.1	34.4	0.2	13.6	65.3	46.9	4.8	13.6
13	Гурвансайхан сум	Хязгаарлалттай	0.3	0.3		164.0	0.5	50.9		112.5	164.3	50.3	34.4	79.5
14	Дэлгэрхангай сум	Зөрчилгүй	10.9	10.9		87.3	52.0	35.1	0.2		98.2	41.2	5.8	51.2
15	Дэлгэрцогт сум	Зөрчилгүй	45.0	45.0		65.2	48.9	15.2	1.1		110.3	51.7	10.6	47.9
16	Дэрэн сум	Зөрчилгүй	3.3	3.3		108.4	81.7	26.7			111.7	17.5	12.5	81.7
17	Луус сум	Зөрчилгүй	40.9	40.9		24.2	10.8	13.5			65.2	51.9	3.0	10.2
18	Өлзийт сум	Зөрчилгүй	3.2	3.2		102.2	1.2	8.5		92.5	105.5	3.2	12.2	90.0
19	Өндөршил сум	Зөрчилгүй	69.4	69.4		65.2	55.9	9.3			134.6	73.7	5.4	55.5
20	Сайхан-Овоо сум	Зөрчилгүй	665.5	665.5		133.0	89.1	33.2	10.7		798.5	701.7	7.7	89.1
21	Цагаандэлгэр сум	Хязгаарлалттай	4.0	4.0		92.3	-	23.6	24.3	44.5	96.3	4.0	47.8	44.5
22	Хулд сум	Зөрчилгүй	193.5	193.5		204.0	93.0	106.5	0.2	4.3	397.5	285.9	18.7	93.0

23	Сайнцагаан сум	Зөрчилгүй	26.5	26.5		1,032.3	2.0	1,030.2			1,058.8	1,041.3	17.5	
24	Эрдэнэдалай сум	Зөрчилгүй	1.1	1.1		268.3	2.0	105.0	20.6	140.6	269.4	119.0	9.7	140.6
	Дүн		1,195.6	1,194.8	0.8	3,110.5	485.1	2,111.0	61.3	453.1	4,306.2	3,104.9	320.3	881.0

АУДИТЫН ТАЙЛАНГ БАТАЛГААЖУУЛСАН ТУШААЛ

ДУНДГОВЬ АЙМАГ ДАХЬ
ТӨРИЙН АУДИТЫН ГАЗРЫН
ТЭРГҮҮЛЭХ АУДИТОРЫН ТУШААЛ

2018 оны 04 сарын 19 өдөр Дугаар А18 Мандалговь

Аудитын тайланг
баталгаажуулах тухай

Төрийн аудитын тухай хуулийн 13 дугаар зүйлийн 13.5, Монгол Улсын Ерөнхий аудиторын 2017 А/188 дугаар тушаалын 5 дугаар хавсралтын 1.2, 2.4, 2016 оны А/95 дугаар тушаалаар баталсан "Төрийн аудитын байгууллагын акт тогтоох, албан шаардлага өгөхөд баримтлах журам"-ын 7.1 дэх заалтыг тус тус үндэслэн ТУШААХ нь:

1. "Дундговь аймгийн төсвийн ерөнхийлөн захирагчийн 2017 оны төсвийн гүйцэтгэл, санхүүгийн нэгтгэсэн тайлан"-д хийсэн санхүүгийн тайлангийн аудитын тайлан /ДУАГ-2018/1-СТА-ТЕЗ/-г баталсугай.

2. Аудитаар илэрсэн зөрчил, акт, албан шаардлагын жагсаалтыг хавсралтаар баталсугай.

3."Дундговь аймгийн төсвийн ерөнхийлөн захирагчийн 2017 оны төсвийн гүйцэтгэл, санхүүгийн нэгтгэсэн тайлан"-д хийсэн аудитын тайланг Үндэсний аудитын газар болон аймгийн Засаг даргад тус тус хүргүүлсүгэй.

4. Санхүүгийн тайлангийн аудитаар илэрсэн зөрчлүүдийг арилгаж, төлбөрийн акт, албан шаардлага, зөвлөмжийн хэрэгжилтийг бүрэн хангуулан, үр дүнгийн талаар 2018 оны 09 дугаар сарын 25-ны дотор Төрийн аудитын газарт хариу ирүүлэхийг аймгийн Засаг дарга /О.Бат-Эрдэнэ/, ерөнхий санхүүч /С.Энхжаргал/-д тус тус зөвлөсүгэй.

5. Аудитаар өгсөн зөвлөмж, төлбөрийн акт, албан шаардлагын хэрэгжилтэд хяналт тавьж, үр дүнг 2018 оны 3 дугаар улиралд гарган танилцуулахыг аудитын менежер /Х.Наранцацрал/, Санхүүгийн аудитын албаны ахлах аудитор /Т.Батсайхан/ нарт үүрэг болгосугай.

ДАРГА,
ТЭРГҮҮЛЭХ АУДИТОР П.ТӨВСАНАА

ШАЛГАГДАГЧ БАЙГУУЛЛАГААС ИРҮҮЛСЭН САНАЛ ТАЙЛБАР

Төсвийн ерөнхийлөн захирагчийн 2017 оны санхүүгийн нэгтгэсэн тайланд хийсэн аудитын тайлангийн менежментийн захидлыг аймгийн Засаг даргад танилцуулж, санал тайлбарыг авлаа.

МОНГОЛ УЛС
ДУНДГОВЬ АЙМГИЙН
ЗАСАГ ДАРГА
48090 Сайнцагаан сум, Дундговь аймаг,
Утас: 7059-2895, Факс: 7059-2895,
E-mail: info@dundgovi.gov.mn

2018.04.18 № 1/388
танай ____________ -ны № ____________ -т

АЙМГИЙН АУДИТЫН ГАЗАРТ

Санал тайлбар гаргах тухай

Танай 2018 оны 01 дүгээр сарын 18-ны 190 тоотоор ирүүлсэн аймгийн төсвийн ерөнхийлөн захирагчийн 2017 оны төсвийн гүйцэтгэлийн санхүүгийн нэгдсэн тайланд хийсэн аудитын дүнгийн талаархи менежментийн захидалтай танилцаад дараах санал тайлбарыг гаргаж байна. Үүнд:

Нэг. Бүх сумдын төсвийн ерөнхийлөн захирагч нарт 2018.01.09 өдрийн 5/32 тоот албан тоотоор 2017 онд орон нутгийн төсөв, Орон нутгийн хөгжлийн сан, Тусгай зориулалтын шилжүүлгээр олгогдсон санхүүжилтийн хоорондын тооцоог хүргүүлж, тайланг тооцоо нийлсэн дүнгээр хянасан болно.

Хоёр. Бүх сумдын төсвийн ерөнхийлөн захирагч нарт сум хөгжүүлэх сангийнхаа авлагыг барагдуулан төвлөрүүлж сумын ИТХ-аараа баталсан сумынхаа тэргүүлэх чиглэлийн үйлдвэрлэлд санхүүжилт болгон ашиглахыг үүрэг болгон 9-р сарын 25-нд хэрэгжилтийг тооцохоор ажиллаж байна.

Гурав. Төсвийн шууд захирагч нарыг авлагаа барагдуулах арга хэмжээг холбогдох байгууллагуудтай хамтран зохион байгуулахыг үүрэг болгон ажиллаж байна

Дөрөв. Санхүүгийн тайлангийн аудитаар илэрсэн зөрчлүүдийн нэгдсэн жагсаалт гарган 2017 оны нэгдсэн тайлангийн дүн, төсвийн гүйцэтгэлийг аймгийн ИТХ-аар хэлэлцүүлэх үеэр бүх төсөв захирагч, санхүүгийн ажилтнуудад зөрчлийг дахин гаргахгүй байх талаар үүрэг чиглэл өгч гарын авлага материал гаргаж өгнө.

ЗАСАГ ДАРГА О.БАТ-ЭРДЭНЭ

0230179
D:\.Албан бичиг\2018 ЗДА4.docx